

*Załącznik Nr 1
do uchwały Nr
Rady Gminy Łączna
z dnia*

Strategia

Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gminy Łączna na lata 2021-2027



Łączna 2021

Zamawiający:



Gmina Łączna,
Czerwona Górka 1B, 26-140 Łączna
NIP: 663 18 67 303

Wykonawca:

Rafał Grackowski Dotacje
Jeleniów 75B, 26-006 Nowa Słupia
NIP: 657-241-84-94
e-mail: biuro@grackowskidotacje.pl

1. WSTĘP	4
2. PODSTAWY PRAWNE.....	5
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	7
4. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	10
4.1 DEMOGRAFIA	10
4.2 POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	15
4.3 RYNEK PRACY	16
4.4 EDUKACJA I KULTURA	20
4.5 KULTURA	21
4.6 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	29
5. POMOC SPOŁECZNA.....	32
5.1 UBÓSTWO.....	44
5.2 BEZDOMNOŚĆ.....	46
5.3 UZALEŻNIENIA I PRZEMOCY W RODZINIE	47
5.4 SYTUACJA DZIECKA.....	50
5.5 PRZEMOC W RODZINIE	57
5.6 SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	59
5.7 SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	63
5.8 KLĘSKI ŻYWIOŁOWE I ZDARZENIA LOSOWE	64
6. PANDEMIA COVID- 19.....	65
7. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	67
8. ANALIZA SWOT	69
9. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	78
9.1 MISJA.....	79
9.2 CELE STRATEGICZNE.....	80
9.3 CELE OPERACYJNE	83
9.4 KIERUNKI DZIAŁAŃ	85
10. MONITORING I EWALUACJA.....	100
11. PROGNOZA ZMIAN.....	101
12. RAMY FINANSOWE	103
13. SPIS TABEL I WYKRESÓW	104

1. WSTĘP

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądaných struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łączna został przygotowany na lata 2021-2027. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, przeprowadzona na potrzeby opracowania dokumentu strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT).

W ramach diagnozy analizie poddano takie obszary, jak: demografia; infrastruktura techniczna; gospodarka; zasoby i warunki mieszkaniowe; edukacja i kultura; ochrona zdrowia; sport, rekreacja i turystyka; bezpieczeństwo publiczne; pomoc społeczna; sektor pozarządowy; bezrobocie; bezdomność; problemy uzależnień i przemocy w rodzinie; sytuacja dziecka; sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych.

Opracowany dokument strategii stanowi materiał wyjściowy do konstruowania szczegółowych programów i projektów realizowanych w sferze społecznej. Skuteczność wyznaczonych działań w strategii będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

2. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 poz. 1119 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877, 1162 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2021 poz. 1100 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (U. z 2020 r. poz. 176.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2020 r. poz. 326, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2020 r. poz. 1297.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U.2019. poz. 2407),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Łączna należy do jednych z najmłodszych jednostek samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim. Powstała z dniem 1 stycznia 1995 roku na mocy decyzji ówczesnego premiera Waldemara Pawlaka. Nastąpiło to w wyniku podziału dotychczasowej gminy Suchedniów. Tradycje funkcjonowania odrębnej administracji na tym terenie istniały od lat powojennych do lat 1973–1975. Wówczas to wprowadzono dwustopniowy podział administracyjny Państwa na województwa i gminy. Na szczeblu lokalnym zlikwidowano gromady i zmniejszono liczbę gmin. Teren Łącznej i okolicznych wsi włączono do gminy Suchedniów.

Gmina Łączna położona jest w centralno – północnej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie skarżyskim. Powiat Skarżyski tworzy 5 gmin:

- Skarżysko-Kamienna – gmina miejska, jednocześnie miasto powiatowe,
- Suchedniów – gmina miejsko-wiejska,
- gminy wiejskie: Łączna, Bliżyn i Skarżysko Kościelne.

Gmina Łączna sąsiaduje z Miastem i Gminą Suchedniów i Gminą Bliżyn w powiecie skarżyskim oraz z 3 gminami w powiecie kieleckim: Miastem i Gminą Bodzentyn i gminami wiejskimi Zagnańsk i Masłów. Gminę Łączna tworzy 13 sołectw: Czerwona Górka, Gózd, Jęgrzna, Kamionki, Klonów, Łączna, Osełków, Podłazie, Podzagnańszcze, Występa, Zalezianka, Zagórze, Zaskale. Odległość miejscowości Łączna od siedziby władz województwa – Kielc- wynosi ok. 17 km. Poniższa mapa przedstawia Gminę Łączna na tle województwa oraz powiatu skarżyskiego. Powierzchnia ewidencyjna gminy wynosi 6 142 ha, powierzchnia geodezyjna 6 178 ha, a w skład gminy wchodzi 13 sołectw

Sołectwo Czerwona Górka

Sołectwo Gózd,

Sołectwo Jęgrzna,

Sołectwo Kamionki,

Sołectwo Klonów,

Sołectwo Łączna w tym

Łączna,

Jaśle,

Sołectwo Osełków w tym

Osełków,

Stawik,

Sołectwo Podłazie,
Sołectwo Podzagnańskie,
Sołectwo Występa,
Sołectwo Zagórze,
Sołectwo Zalezianka,
Sołectwo Zaskale w tym
Zaskale,
Zaskale Ostrów.

Mapa 1 Gmina Łączna na tle powiatu skarżyskiego



Źródło: <https://www.google.com>

Przez teren gminy przebiegają drogi o różnym zasięgu administracyjnym: gminne, powiatowe i drogi krajowe.

Gmina zajmuje obszar o urozmaiconej rzeźbie terenu z dużym udziałem lasów. Najważniejszymi bogactwami naturalnymi gminy są piaskowce kwarcytowe i lasy. Występuje tutaj jedyne w kraju złożo kopaliny krzemionkowej. Rozdrobnione rolnictwo, o przeciętnym areale nie przekraczającym 2,7 ha nie sprzyja intensywnej produkcji rolnej. Gwarantuje jednak zachowanie w niezmienionej formie charakterystycznych cech krajobrazu w postaci malowniczych pól poprzęplatanych miedzami i kępami drzew. Są one ostoją dla chronionych oraz pożytecznych zwierząt, ptaków i owadów. Stwarza także dogodne warunki dla rozwoju rolnictwa biodynamicznego (czystego ekologicznie) i agroturystyki.

Ogromnym atutem Gminy są czyste i urokliwe lasy, zajmujące ponad połowę jej powierzchni (55,6%). W 90% są to lasy państwowe. Całość lasów, w tym te należące do Świętokrzyskiego Parku Narodowego, uznana jest za chronione. Jedynie ok. 10% lasów należy do osób fizycznych lub wspólnot leśnych. Najwięcej lasów niepaństwowych znajduje się na terenie sołectw: Łączna, Zalezianka i Czerwona Górka. Lasami państwowymi na terenie Gminy zarządzają: Nadleśnictwo Suchedniów, Nadleśnictwo Zagnańsk i Świętokrzyski Park Narodowy.

4. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

4.1 DEMOGRAFIA

Jednym z warunków rozwoju gminy jest stały wzrost potencjału ludzkiego. Gminy rywalizują o niego poprzez pozyskiwanie nowych mieszkańców, głównie młodych i z wysokimi kwalifikacjami, co z jednej strony pozwoli na budowanie lokalnego kapitału społecznego i intelektualnego oraz przyczyni się do „spowolnienia” starzenia się lokalnego społeczeństwa i „odsunięcie” w czasie działań skierowanych w stronę problemów ludzi starszych, z drugiej – stanowi źródło potencjalnych przyszłych dochodów gminy. Dla gmin wiejskich oddalonych od dużych ośrodków miejskich kolejnym ważnym wyzwaniem jest stworzenie warunków dla życia i rozwoju mieszkańców, aby Ci, zwłaszcza w młodym wieku, zdecydowali się pozostać w gminie a nie migrować do ośrodków miejskich.

Gmina Łączna na dzień 31.12.2020 miała 5 066 mieszkańców, z czego 50,4% stanowiły kobiety, a 49,6% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 4,1%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,3 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Łączna zawarli w 2019 roku 27 małżeństw, co odpowiada 5,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,2 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 26,9% mieszkańców gminy Łączna jest stanu wolnego, 55,7% żyje w małżeństwie, 5,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,3% to wdowy/wdowcy¹

Tabela 1 Struktura Ludności w Gminie Łączna w latach 2016-2020

kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	5,150	5,096	5,061	5,008	5066
mężczyźni	2,555	2,538	2,511	2,490	2512
kobiety	2,595	2,558	2,550	2,518	2554
w wieku przedprodukcyjnym	955	926	920	913	908
mężczyźni	490	480	476	471	471
kobiety	465	446	444	442	437
w wieku produkcyjnym	3,276	3,259	3,245	3,234	3178
mężczyźni	1,787	1,773	1,760	1,751	1735

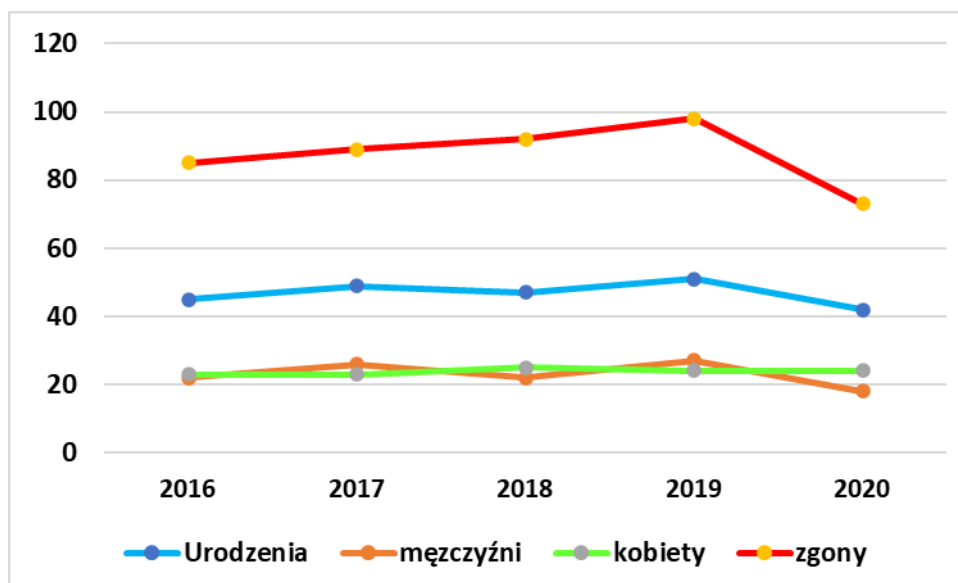
¹ Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Laczna

kobiety	1,489	1,486	1,485	1,483	1443
w wieku poprodukcyjnym	919	911	896	861	980
mężczyźni	278	285	275	268	306
kobiety	641	626	621	593	674

Źródło: Opracowanie własne wg danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na podstawie samej liczby mieszkańców nie jesteśmy w stanie oprzeć diagnozy sytuacji demograficznej gminy. Niezbędne będzie jeszcze określenie dynamiki zmian ilościowych na przestrzeni ostatnich lat oraz jakościowych, przejawiających się strukturą ludności. Gmina Łączna ma ujemny przyrost naturalny wynoszący w roku 2020 - 31. W 2020 roku urodziło się 42 dzieci, w tym 24 dziewczynki i 18 chłopców.

Wykres 1 Przyrost naturalny w gminie Łączna w latach 2016-2020



Źródło: Opracowanie własne wg danych Głównego Urzędu Statystycznego.

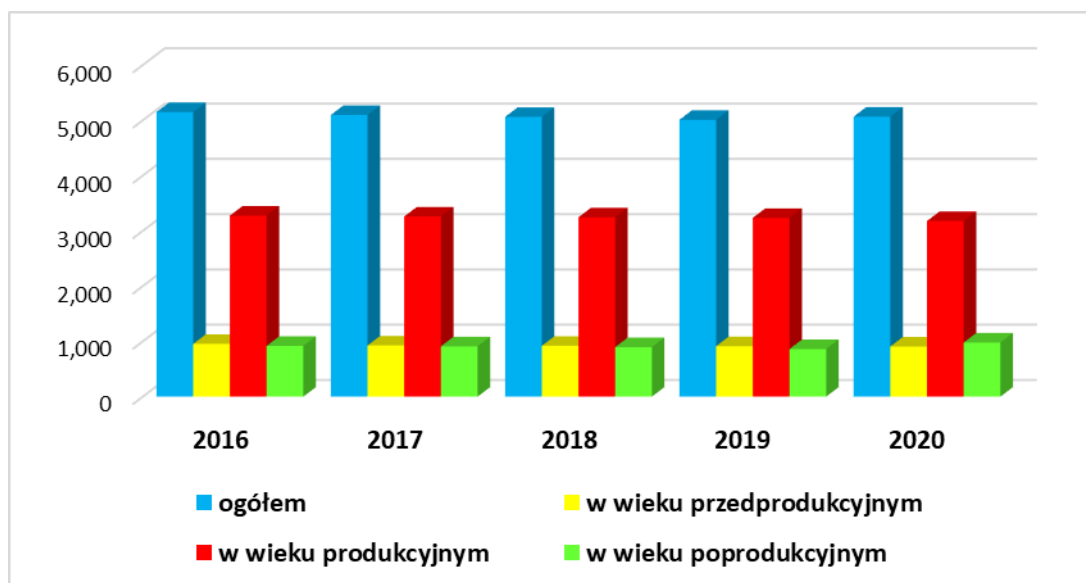
W 2018 roku 48,6% zgonów w gminie Łączna spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 21,4% zgonów w gminie Łączna były nowotwory, a 3,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Łączna przypada 19.51 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Zmianę liczby ludności na przestrzeni lat 2016-2020 prezentuje poniższy wykres.

W przeciągu całego analizowanego okresu (2016-2020) populacja gminy ulegała zmniejszeniu o 84 osoby. Od 2016 roku liczba mieszkańców gminy stale maleje jedynie w 2020 r odnotowano wzrost liczby ludności w stosunku do roku poprzedniego.

Ważnym elementem struktury demograficznej ludności, który ma wpływ na przebieg procesów demograficznych, jest wiek ludności, przekładający się na odsetek ludności w wieku produkcyjnym. 62,7% mieszkańców gminy Łączna jest w wieku produkcyjnym, 17,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2 Ludność według ekonomicznych grup wieku



Źródło: Opracowanie własne wg danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku, można dostrzec iż zmniejsza się udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejsza się w wieku przedprodukcyjnym. Zmniejsza się również liczba osób w wieku produkcyjnym. Porównując ekonomiczne grupy wieku w gminie Łączna do województwa świętokrzyskiego oraz kraju otrzymamy obraz gminy o niekorzystnym rozkładzie społecznym. Zestawiając te informacje z prognozą liczby ludności gminy, wyłania się niebezpieczny trend mocno „starzejącego się” społeczeństwa.

Według prognozy statystycznej GUS „Prognoza ludności na lata 2014-2050” ogólna liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego, a co za tym idzie również powiatu skarżyskiego, będzie sukcesywnie spadać w całym okresie objętym prognozą.

Tabela 2 Prognoza demograficzna dla województwa świętokrzyskiego do roku 2050r.

Obszar	2030	2040	2050
Ogółem województwo świętokrzyskie	1,157,417	1,071,560	976,938
Mężczyźni	564,561	522,939	479,846
Kobiety	592,856	548,621	497,092

Źródło: Opracowanie własne wg danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Prognozy demograficzne dla gminy Łączna również wykazują tendencje spadku liczby ludności.

Tabela 3 Prognoza ludności gminy Łączna na lata 2025-2030.

Płeć	Wiek	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ogółem	Ogółem	5,053	5,040	5,029	5,013	4,994	4,981
	przedprodukcyjny	849	836	819	817	806	809
	produkcyjny	3,103	3,085	3,076	3,041	3,021	2,991
	mobilny	1,831	1,808	1,768	1,720	1,692	1,650
	niemobilny	1,272	1,277	1,308	1,321	1,329	1,341
	poprodukcyjny	1,101	1,119	1,134	1,155	1,167	1,181
	0-14	678	667	671	683	685	677
	15-59	3,126	3,099	3,061	2,999	2,966	2,952
	60+	1,249	1,274	1,297	1,331	1,343	1,352
	15-64	3,425	3,407	3,367	3,337	3,307	3,290
	65+	950	966	991	993	1,002	1,014
	80+	207	208	211	217	226	230
Mężczyźni	Ogółem	2,491	2,485	2,483	2,476	2,466	2,457
	przedprodukcyjny	447	445	436	430	418	427
	produkcyjny	1,682	1,671	1,669	1,664	1,660	1,637
	mobilny	961	944	918	895	890	855
	niemobilny	721	727	751	769	770	782
	poprodukcyjny	362	369	378	382	388	393
	0-14	356	346	356	364	361	351
	15-59	1,625	1,615	1,586	1,554	1,541	1,542
	60+	510	524	541	558	564	564
	15-64	1,773	1,770	1,749	1,730	1,717	1,713
	65+	362	369	378	382	388	393
	80+	57	56	59	61	67	65
Kobiety	Ogółem	2,562	2,555	2,546	2,537	2,528	2,524
	przedprodukcyjny	402	391	383	387	388	382
	produkcyjny	1,421	1,414	1,407	1,377	1,361	1,354
	mobilny	870	864	850	825	802	795
	niemobilny	551	550	557	552	559	559
	poprodukcyjny	739	750	756	773	779	788
	0-14	322	321	315	319	324	326
	15-59	1,501	1,484	1,475	1,445	1,425	1,410

60+	739	750	756	773	779	788
15-64	1,652	1,637	1,618	1,607	1,590	1,577
65+	588	597	613	611	614	621
80+	150	152	152	156	159	165
15-49	1,150	1,118	1,106	1,072	1,045	1,025

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Prognoza dla gminy, pomimo istotnie skróconego horyzontu czasowego w porównaniu do prognoz dla województwa, również pokazuje szybki proces starzenia się ludności, który będzie miał miejsce w niedalekiej przyszłości.

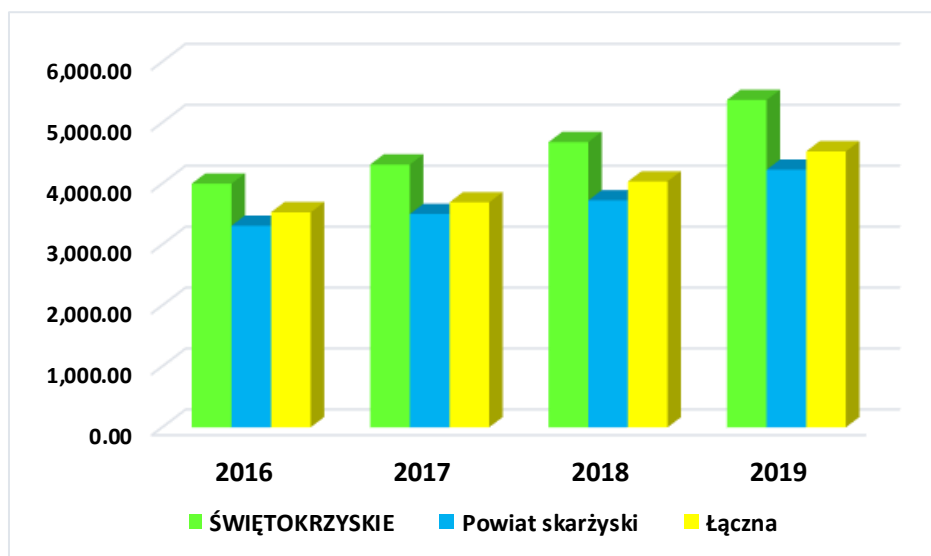
Reasumując diagnozę sytuacji demograficznej w Gminie Łączna wydaje się stabilna. Jednak perspektywy sugerują, że mieszkańców będzie ubywać, zwłaszcza w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a przybywać będzie seniorów w wieku poprodukcyjnym, co jest zjawiskiem negatywnym. Szczególnie mocno mogą odczuć to zjawisko sołectwa o największej liczbie mieszkańców oraz najmniej liczne sołectwa, gdzie będzie narastał problem osób starszych i samotnych. Dlatego na obszarze całej gminy należy zadbać o to, aby zapewnić właściwe rozwiązania wspierające dla osób w wieku poprodukcyjnym, które z jednej strony umożliwią wykorzystanie potencjału i wiedzy tych osób, a drugiej pozwolą na godne starzenie się.

4.2 POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Zachodzące zmiany demograficzne mają również związek z sytuacją materialną rodzin. Jednym ze sposobów zobrazowania zamożności społeczności lokalnej jest wskaźnik dochodów budżetu gminy 1 mieszkańca. W 2019 roku w gminie Łączna było to 4529.01 zł,

W ciągu ostatnich 4 lat obserwujemy stały wzrost dochodu gminy na 1 mieszkańca.

Wykres 3 Dochody budżetu gminy w przeliczeniu na mieszkańca w porównaniu z powiatem i województwem



Źródło: Opracowanie własne wg danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wzrost dochodów jest zjawiskiem pożądanym w każdej jednostce samorządu terytorialnego. Województwo Świętokrzyskie należy do grupy najbiedniejszych regionów całej Unii Europejskiej.

W 2019 roku w gminie Łączna oddano do użytku 13 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,60 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Łączna to 1 704 nireuchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 337 mieszkań. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Łączna to 5,54 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości

oddanej do użytkowania w 2019 roku w gminie Łączna to 130,80 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 93,43% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 77,17% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 72,07% mieszkań posiada łazienkę, 74,82% korzysta z centralnego ogrzewania, a 2,29% z gazu sieciowego.

4.3 RYNEK PRACY

Jednym z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój każdej gminy w Polsce jest tworzenie nowych miejsc pracy oraz utrzymanie już istniejących. W gminie

Istotnym problemem społeczno-gospodarczym występującym na terenie całego województwa świętokrzyskiego jest bezrobocie. Jest to zjawisko trudne do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego, przez co część osób pozostająca bez pracy nie jest ujęta. Z drugiej strony zdarzają się przypadki wpisania w szereg bezrobotnych osób, które wykonują pracę zawodową w tzw. „szarej strefie”, czyli bez płacenia podatków. Należy też pamiętać, że istnienie dużej liczby bezrobotnych pogarsza sytuację osób zatrudnionych, co przejawia się tym, że często są oni zmuszani do gorszych warunków pracy, a także do zawierania mniej korzystnych umów o pracę.

Wskaźnik bezrobocia w powiecie skarżyskim zarejestrowany w pod koniec roku 2019 był najniższym w całym 5 letnim analizowanym okresie i wynosił 14,5.

Tabela 4 Stopa bezrobocia w powiecie skarżyskim na tle województwa i kraju

Kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
POLSKA	8.2	6.6	5.8	5.2	6.2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	10.8	8.8	8.3	8.0	8.5
Powiat skarżyski	19,60	15,6	15,7	14,5	16,6

Źródło: Opracowanie własne wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skarżysku Kamiennej

Wśród osób bezrobotnych z terenu gminy Łączna w 2020 r. największą grupę stanowiły kobiety 52% ogółu bezrobotnych.

Tabela 5 Struktura bezrobocia w gminie Łączna w latach 2016-2020

Kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	312	229	266	243	263
Mężczyźni	164	111	128	123	126
Kobiety	148	118	138	120	137
Długotrwale bezrobotni	185	108	125	117	139
w tym kobiety	84	58	73	66	75
do 25 roku życia	39	28	37	28	25
w tym kobiety	14	12	14	12	13
powyżej 50 roku życia	72	51	59	63	65
w tym kobiety	25	17	22	18	21

Źródło: Opracowanie własne wg danych Powiatowego Urzędu Pacy w Skarżysku Kamiennej

Poziom bezrobocia w gminie jest zmienny. Rok 2020 zwiększył bezrobocie w stosunku do roku 2019 o 20 osób (głównie wśród kobiet)

W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Łączna wynosiło 3 965,25 PLN, co odpowiada 82.00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

13,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Łączna pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 31,5% w przemyśle i budownictwie, a 23,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela 6 Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych w gminie Łączna

kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
sektor prywatny ogółem	320	346	363	389	411
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	286	309	326	350	370
spółki handlowe	8	9	9	9	11
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
spółdzielnie	0	0	0	0	0
fundacje	0	0	0	1	1
stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	9	11	11	12	12

Źródło: Opracowanie własne wg danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W gminie Łączna w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowane były 402 podmioty gospodarki narodowej, z czego 350 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 44 nowe podmioty, a 17 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najczęściej (50) podmiotów zarejestrowano w roku 2017, a najmniej (31) w roku 2014. W tym samym okresie najczęściej (37) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2016 roku, najmniej (17) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2019 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Łączna najczęściej (9) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (391) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 3,0% (12) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 36,3% (146) podmiotów, a 60,7% (244) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Łączna najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25.7%) oraz Budownictwo (19.1%).

Najliczniejsze branże wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (stan na 31.12.2019r)

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle 90
- Budownictwo 67
- Przetwórstwo przemysłowe 55
- Transport i gospodarka magazynowa 32
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna 19
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją 17
- Pozostała działalność 13
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo 12
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca 10
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi 9
- Informacja i komunikacja 7
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa 6
- Edukacja 5

- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna 5
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją 3

Tabela 7 Zawody deficytowe i nadwyżkowe Powiat skarżyski stan na 30.06.2019

Zawody maksymalnie deficytowe	Ładowacze nieczystości Nauczyciele kształcenia zawodowego Instruktorzy technologii informatycznych Operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ropy, gazu i innych surowców Pozostali pracownicy zajmujący się sprzątaniem Operatorzy urządzeń do wyrobu masy papierniczej i produkcji papieru Lektorzy języków obcych
Zawody deficytowe	Kierownicy do spraw logistyki i dziedzin pokrewnych Operatorzy maszyn do szycia Pracownicy działów kadr Kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym Dyrektorzy generalni i zarządzający Programiści aplikacji Asystenci nauczycieli
Zawód maksymalnie nadwyżkowy	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych Technicy elektrycy Mechanicy precyzyjni Specjaliści do spraw zarządzania i organizacji Obuwnicy i pokrewni Technicy technologii żywności Średni personel ochrony środowiska, medycyny pracy i bhp Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji Formierze odlewniczy i pokrewni Specjaliści do spraw ochrony środowiska Pomocniczy personel medyczny Kierownicy w gastronomii Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani Robotnicy wykonujący proste prace polowe Technicy analityki medycznej

Źródło: Powiatowy Urząd Pacy w Skarżysku Kamiennej

4.4 EDUKACJA I KULTURA

Kształcenie i wychowanie kolejnych pokoleń wpływa w konsekwencji na dalsze życie wszystkich mieszkańców. W obecnych trudnych czasach, charakteryzujących się dynamiką zmian społecznych, kulturowych, politycznych i gospodarczych zadanie to staje się nie lada wyzwaniem dla społeczności lokalnych i tym samym dla samorządów. System edukacyjny, aby dobrze spełniał swoją rolę musi być dopasowany do bieżących i przyszłych potrzeb społecznych. Dotyczy to zarówno procesu kształcenia, opieki i wychowania, jak i warunków w jakich ten proces się odbywa. Baza materialna placówek oświatowych musi więc spełniać najnowsze wymogi i tym samym być przyjazna uczniom, również tym niepełnosprawnym. Końcowy efekt, dający sprawny i efektywny system edukacyjny jest warunkiem wszechstronnego wykształcenia kolejnych pokoleń i tym samym zapewnienia im równego startu w życiu zawodowym.

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe

1. Zespół Szkolno- Przedszkolny w Łącznej- szkoła podstawowa, przedszkole
2. Zespół Szkół w Goździe -Szkoła Podstawowa, Przedszkole
3. ZSP Zalezianka

Tabela 8 Liczba dzieci i młodzieży uczęszczająca do placówek
na terenie gminy Łączna

l.p	Placówka	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
1	Zespół Szkolno- przedszkolny w Łącznej- szkoła podstawowa	328	309	273	221	212
	Zespół Szkolno- przedszkolny w Łącznej - przedszkole	83	77	84	88	87
2	Zespół Szkół w Goździe -Szkoła Podstawowa, Przedszkole	76	84	96	80	78
	Zespół Szkół w Goździe - przedszkole	30	29	34	35	33
3	ZSP Zalezianka SP	42	37	36	41	38
	Niepubliczne Przedszkole Mali Odkrywcy	13	16	19	17	23
RAZEM		572	552	542	482	471

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze szkół na terenie gminy Łączna

Z powyższych danych wynika iż liczba dzieci w placówkach szkolnych na terenie Gminy Łączna sukcesywnie spada w ostatnich latach. Spadek liczby uczniów powiązany jest ze spadkiem liczby ludności w gminie oraz niskim przyrostem naturalnym.

4.5 KULTURA

Działalność kulturalna władz publicznych należy do ich obowiązków wynikających z poszczególnych przepisów ustaw. Korzystanie z dóbr kultury świadczy o poziomie życia ludności oraz wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców. Działalność kulturalną na terenie gminy świadczy Gminna Biblioteka Publiczna.

Do zadań biblioteki należy

- a) gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych
- b) pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej i publicznej na terenie gminy
- c) udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany międzybibliotecznej, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich mieszkańców gminy a także chorych i niepełnosprawnych
- d) udostępnianie komputerowych baz danych
- e) organizowanie różnego typu imprez popularyzujących wiedzę, kulturę, książkę i czytelnictwo
- f) współdziałanie z bibliotekami wchodzącymi w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej oraz z innymi bibliotekami instytucjami, organizacjami na rzecz i dla dobra mieszkańców gminy i użytkowników biblioteki
- g) realizacja zadań w zakresie wychowania, edukacji, upowszechniania kultury i profilaktyki uzależnień
- h) wielokierunkowa działalność kulturalna i edukacyjna zgodna z aktualnym zapotrzebowaniem lokalnej społeczności
- i) animacja amatorskiego ruchu artystycznego
- j) zaspokajanie potrzeb kulturalnych, rekreacyjno-sportowych społeczeństwa,
- k) edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- l) tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz
- m) zainteresowania wiedzą i sztuką,
- n) tworzenie warunków do rozwoju folkloru i rękodzieła ludowego,
- o) ochrona dziedzictwa kulturowego Gminy,
- p) współdziałanie z innymi instytucjami kultury i szkołami oraz z organizacjami
- q) pozarządowymi w celu upowszechniania kultury i kultury fizycznej,
- r) promocja walorów kulturowych i turystycznych Gminy;
- s) organizacji imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych,
- t) organizacji konkursów, przeglądów i festiwali z różnych dziedzin sztuki,

u) organizacji wystaw sztuki profesjonalnej i amatorskiej.

Biblioteka prowadzi cykliczne imprezy np.: wydarzenia związane ze świętami państwowymi, konkursy, kiermasze, wystawy, spotkania okolicznościowe. W bibliotece ponadto istnieje możliwość korzystania z komputerów oraz sieci internetowej.

Mieszkańcy zgłaszają zapotrzebowanie na zinstytucjonalizowanie działalności kulturalnej w formie Gminnego Ośrodka Kultury. Instytucja taka mogłaby w szerszym zakresie zajmować się działalnością szkoleniowo-instruktażową.

Tabela 9 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

kategorie	2016	2017	2018	2019
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	2,149.5	2,251.4	2,112.0	2,268.0
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	77	98	101	101
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	13.5	13.2	14.5	15.5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie gminy funkcjonują stowarzyszenia które wspierają działalność kulturalną gminy

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci (TPD) jest ogólnopolskim pozarządowym stowarzyszeniem pożytku publicznego zrzeszające osoby fizyczne i prawne działające na rzecz i dla dobra dzieci oraz ich rodzin.

TPD w Łącznej- Działalność TPD w Łącznej datuje się od 1972r., w tym bowiem roku zostało utworzone koło zrzeszające rodziców i nauczycieli Szkoły Podstawowej w Łącznej. Jego twórcą był wspaniały pedagog – dyrektor szkoły śp. Stanisław Kończak.

Obecnie zrzesza 104 członków zwyczajnych w wieku od 16–96 lat. Pracę swoją opiera na działalności 3 kół.

1. TPD przy Zespole Placówek Oświatowych w Goździe – 11 nauczycieli.
2. TPD przy Zespole Szkół w Łącznej – 27 nauczycieli.
3. Koło złożone z pracowników Urzędu Gminy, GOPS – u, NZOZ, radnych, nauczycieli pracujących w Skarżysku, emerytowanych nauczycieli oraz zwykłych mieszkańców gminy – 66 osób.

Najważniejsze działania:

- Organizacja bezpłatnych półkolonii dla uczniów (pochodzących z rodzin o niskich dochodach), Dzieci pod okiem wychowawców nie tylko uczestniczą w różnego rodzaju zabawach, grach świetlicowych i zajęciach sportowych, ale i otrzymują codziennie 2 pełnowartościowe posiłki, tj. śniadanie i obiad. Z tej formy wypoczynku skorzystało do tej pory 792 dzieci.
- Organizacja wycieczek autokarowych podczas każdego turnusu półkolonii.
- Udzielanie pomocy finansowej rodzinom wychowującym chore dzieci i będącym w bardzo trudnej sytuacji materialnej.
- Zaopatrywanie dzieci w wyprawki szkolne.
- Zbiórka używanej odzieży
- Obdarowywanie paczkami (słodycze i owoce) dzieci z rodzin najuboższych. Do tej pory przygotowano ich 486 za kwotę ponad 25 tys. zł.

Centrum Inicjatyw Lokalnych „Łączna” realizacja projektów w obszarze aktywności mieszkańców

Stowarzyszenie Rozwoju Społecznego „Zalezianka” – głównym nurtem działalności jest prowadzenie szkoły w Zaleziance

Uczniowsko – Ludowy Klub Sportowy w Łącznej

Stowarzyszenie kultury fizycznej pn. Uczniowsko-Ludowy Klub Sportowy powstał z inicjatywy 16 osób. Działalność klubu była przedmiotem posiedzeń Komisji Oświaty Kultury i Zdrowia oraz ówczesnej kadencji Zarządu Gminy. Stowarzyszenie otrzymało własny REGON i NIP. Celem powołania i działalności ULKS-u było planowe organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów i młodzieży szkolnej, czynny udział w imprezach sportowych na terenie działania samorządu terytorialnego i poza nim w celu wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej i umysłowej, organizowanie i upowszechnianie działalności sportowej wśród mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych. ULKS był inicjatorem i organizatorem HALOWYCH TURNIEJÓW PIŁKI NOŻNEJ, ponadto każda sekcja w ramach swojej działalności organizowała dodatkowe, wewnątrz – sekcyjne turnieje i współzawodnictwa z nagrodami dla ich uczestników.

Działalność klubu jest dotowana przez Gminę Łączna i wspierana przez licznych sponsorów z terenu gminy co ułatwia organizację turniejów i licznych imprez sportowych dla młodzieży oraz mieszkańców gminy. Do końca 2009 r. w strukturze klubu działały 3 sekcje :piłki

nożnej, badmintonu i szachowa. Od stycznia 2010r. nastąpiła zamiana sekcji szachowej na sekcję piłki nożnej młodzików.

Ochotnicza Straż Pożarna w Łącznej

OSP Łączna powstała na początku drugiego ćwierćwiecza XX w., w 1927 roku. Swoim działaniem objęła tereny Czerwonej Górki, Kamionek, Łącznej, Podłazia i Podzagnańszcza. Inicjatorem i założycielem miejscowej straży był kierownik szkoły – Tadeusz Lirsz. On to – jak podaje „Kronika OSP” – został jej pierwszym prezesem.

Już w pierwszym roku swego działania miejscowa jednostka zakupiła podstawowy sprzęt gaśniczy: drabiny, bosaki, wiadra i toporki, a także część umundurowania, w tym pasy bojowe i hełmy, a co najważniejsze – sikawkę ręczną. W ten sposób strażacy stali się w pełni zorganizowaną siłą do skutecznej walki z pożarami.

Szeregi OSP w Łącznej szybko się rozrastały, toteż już w latach 1928-1930 straż liczyła 25 czynnych członków. W tym też czasie zrodziła się myśl budowy remizy i rozpoczęło się gromadzenie środków koniecznych do realizacji tegoż zamierzenia. Tak więc ludność okolicznych wiosek poprzez swoich przedstawicieli wpłacała dobrowolne kwoty do kasy OSP, a sami strażacy organizowali dochodowe zabawy taneczne i z pomocą miejscowych pedagogów wystawiali w szkole sztuki teatralne.

Po zakończeniu wojny straż w Łącznej, ze zdwojoną energią, przystąpiła do realizacji swoich zadań statutowych. Priorytetem stała się znów dla niej budowa remizy. Niestety, na wskutek wymiany pieniędzy obniżyła się znacznie wartość gotówki zgromadzonej na koncie, a co najważniejsze, utracono plac o powierzchni 40 arów przydzielony przez władze powiatowe z osady młyńskiej. Stało się tak dlatego, że Urząd Gminy Suchedniów przekazał tę działkę rozbudowującej się Spółdzielni Przemysłu Drzewnego w Łącznej.

Dalsze starania działaczy straży i miejscowego społeczeństwa doprowadziły do tego, że znaleziono inny teren pod remizę.

Półowa roku 1968 okazała się być przełomową datą w historii naszej straży. Wtedy to odpowiednie służby wydały wreszcie pozwolenie na budowę remizy. Zakupione wcześniej materiały i gotówka zgromadzona na koncie pozwoliły jeszcze w tym samym roku rozpocząć wznoszenie obiektu, a otrzymanie w 1970 r. dotacji z powiatowej i Gromadzkiej Rady Narodowej w Łącznej umożliwiło dokończenie tejże inwestycji.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że znaczną część robót przy wznoszeniu obiektu wykonali w ramach tzw. prac społecznych sami strażacy z pomocą miejscowego społeczeństwa, w tym szczególnie młodzieży.

Uroczyste otwarcie remizy odbyło się 26 lipca 1970 r. Rok wcześniej miejscowa OSP otrzymała samochód marki żuk wraz z nową motopompą. W pięć lat później, dzięki operatywności zarządu, jednostka mogła się już poszczycić nowym pojazdem –samochodem beczkowozem. Oddał on ogromne usługi z uwagi na stale wzrastającą w tym czasie liczbę pożarów w okolicznych lasach i w niektórych sołectwach.

W latach 1978-1979 szczególnie groźne pożary nękały mieszkańców Podłazia. Wybuchaly one głównie nocą, a ich pastwą padały zwłaszcza drewniane stodoły.

Następne lata to pasmo sukcesów OSP Łączna. Do remizy doprowadzono wtedy wodę, a w obiekcie założono centralne ogrzewanie i wymieniono instalację elektryczną. Po odpowiednim wyposażeniu kuchni i łazienki oraz wykonaniu drewnianej podłogi na zewnątrz budynku można było wynajmować pomieszczenia na wesela i inne uroczystości, co znacznie poprawiło sytuację finansową straży pożarnej i pozwoliło gromadzić fundusze na dalsze inwestycje.

W tym czasie straż zintensyfikowała swoje działania na wielu płaszczyznach. Uczestniczyła w szkoleniach teoretyczno-praktycznych, doskonalać swoje umiejętności operacyjno –gaśnicze, nawiązała ścisłą współpracę z miejscową szkołą, co zaowocowało powstaniem młodzieżowej drużyny, prowadziła szeroko zakrojoną prewencję i działała aktywnie na polu kulturalno-rozrywkowym.

Od roku 1995, tj. od chwili powstania gminy Łączna, datuje się nowy rozdział w życiu miejscowej OSP. Już w połowie kwietnia 1995 r. rozpoczęły się prace wykończeniowe wewnątrz nowo wzniesionej części z tym, że całe piętro postanowiono oddać na potrzeby nowego urzędu gminy.

Od kwietnia 2008 roku w remizie OSP działa Internetowe Centrum Edukacyjno -Oświatowe wyposażone w sprzęt komputerowy, meble i materiały dydaktyczne umożliwiające edukację kilkunastu osób jednocześnie.

Do czasu uruchomienia świetlicy środowiskowej remiza, podobnie jak i szkoła, stanowiła centrum życia kulturalnego na terenie Łącznej. Tutaj organizowano uroczystości patriotyczne i państwowe, a także szkolenia dla rolników i różne kursy dla kobiet, nie mówiąc już o licznych zabawach, dyskotekach i weselach.

Zdjęcie 1 Ochotnicza Straż Pożarna w Łącznej



Źródło: Zasoby Urzędu Gminy Łączna.

Na terenie gminy Łączna działają następujące Koła Gospodyń Wiejskich:

KGW „Aktywne Kobiety” Zagórze – przewodnicząca Edyta Adwent

działa od 2014 roku, formalnie zostało wpisane do rejestru 8 października 2015 roku. ” Liczy obecnie 15 członkiń w przedziale wiekowym 16–38 lat.

Głównym celem działalności koła jest promowanie zdrowego stylu życia, promowanie gminy Łączna oraz współpraca z innymi kołami i organizacjami dla dobra naszej „małej ojczyzny”.

KGW „Zagórzanki” – przewodnicząca Marta Siewierska

powstało w 2015 roku, obecnie liczy 15 osób. Koło uczestniczy w różnego rodzaju imprezach związanych z krzewieniem kultury. Koło brało udział w następujących wydarzeniach:

- przeglądach kolęd i pastorałek w Kościele w Łącznej oraz SCK w Skarżysku -Kamiennej,
- Kiermaszach Wielkanocnych oraz Bożonarodzeniowych w Łącznej i Suchedniowie,
- Festiwalu Smaków „Góry Świętokrzyskie – Smak Tradycji” w Tokarni prezentując umiejętności wokalne oraz kulinarne.
- Festiwalu „Jawor – u źródeł kultury” w Parku Etnograficznym w Tokarni z wystawę kulinarną, zorganizowanym przez Radio Kielce,
- Pikniku Świętojańskim Wiejskie Wędzenie w Tokarni, gdzie prezentowano tradycyjne zwyczaje sobótkowe, szukanie kwiatu paproci nad zakolem rzeki Nidy,
- obchodach rocznicy pomordowania mieszkańców Klonowa,

- Biesiadzie „Zapomnianych Smaków” w Gminnej Bibliotece Publicznej w Łącznej prezentując zapomnianą już potrawę przecieroki,
- Ogólnopolskim Festiwalu Folkloru im. Józefa Myszki w Ilży,
- spotkaniu ze Stowarzyszeniem Kobiet Pienińskich w Krościenku,
- Festiwalu Wędrowania w „Szkole wrażliwości”,
- nagraniu teledysku zespołu KRISTARS do utworu „Piękna cyganka”,
- dożynkach gminy Łączna,
- na Gali Echa Dnia na Targach Kielce zajmując I miejsce w Powiecie Skarżyski na najlepsze Koło Gospodyń,
- Pikniku z Folklorem w Jędrzejowie,
- promocji albumu z potrawami regionalnymi – „Regionalne Specjały Powiatu Skarżyskiego”,
- prezentowanie kulinarnych talentów na „Święcie chleba” w Tokarni,
- realizacja projektów LGD „Muzyczne Tajniki Ludowej Muzyki” i „O Rety Jakie Bukiety”, były to warsztaty pogłębiające wiedzę z zakresu muzyki i florystyki dla członkiń Koła oraz dla mieszkańców,

KGW „Łącznianie” – przewodnicząca Jolanta Żaczek

Dział od 2008 r. „Łącznianie” powstało w 1961 roku. Obecnie liczy 15 członków.

Z inicjatywy Koła w 1966 zostało założone przedszkole w Łącznej, które później przejęła Gmina.

Od lat 80-tych XX w., składający się z wszystkich członków koła, zespół obrzędowo-wokalny z powodzeniem propagował świętokrzyski folklor. Głównym jego celem było ocalenie od zapomnienia dawnych obrzędów i najstarszych pieśni ludowych tego regionu.

Zespół miał w swoim repertuarze obrzędy: „Wesele świętokrzyskie”, „Lany poniedziałek”, „Świętokrzyskie pranie”, „Żniwa”, „Kiszenie kapusty”. Zespół KGW „Łącznianki”, („Łącznainie”) wielokrotnie był laureatem nagród i otrzymywał wyróżnienia w konkursach gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz w Ogólnopolskim Przeglądzie Dorobku Kulturalnego Wsi w Przytocznej (1989r.).

Od lat 90-tych KGW „Łącznainie” brało udział m. in. w Buskich Spotkaniach z Folklorem w Busku Zdroju i Świętokrzyskim Konkursie Kolęd i Pastorałek we Włoszczowie.

KGW „Łącznianie” w 2011r. obchodziło 50-lecie istnienia. Z inicjatywy Koła organizowano Kiermasze wielkanocne i bożonarodzeniowe. Od 2014 r. wspólnie z Parafią Łączna organizują „Przegląd kolęd i pastorałek”, a od 2017 r. „Orszak Trzech Króli”. KGW

„Łącznianie” bierze udział we wszystkich uroczystościach organizowanych na terenie Gminy Łączna.

KGW Gózd- przewodnicząca Barbara Jasińska

KGW Oselków – przewodnicząca Monika Pająk

Koło gospodyń wiejskich powstało w 2009r. Obecnie koło liczy 13 gospodyń. Koło brało udział w licznych imprezach kultywując polskie obrzędy, podtrzymując (trochę już zapomnianą) polską tradycję. Liczne występy w gminie i powiecie zawsze spotykają się z ciepłym przyjęciem. Gospodynie bardzo angażują się w życie Gminy Łączna. Udział w Przeglądach Kolęd i Pastorałek to już tradycja.

Koło Gospodyń Wiejskich w Klonowie- 10 członków

.

4.6 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka i grup społecznych. Odznacza się akceptowalnym poziomem ryzyka utraty czegoś szczególnie cennego – życia, zdrowia, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych i dóbr niematerialnych. Jednym z zadań gminy jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz osobom przebywającym na terenie gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców na terenie gminy odpowiada Komisariat Policji w Suchedniowie, który jest jednostką podległą Komendy Powiatowej Policji w Skarżysku Kamiennej.

Tabela 10 Przestępczość na terenie gminy Łączna w latach 20016-2020
(wybrane kategorie)

l.p	Przestępstwo	2016	2017	2018	2019	2020
1	Nietrzeźwi kierujący	10	5	6	10	13
2	Znęcanie się nad osobą najbliższą	2	8	6	5	1
3	Kradzież z włamaniem	4	5	4	4	7
4	Wypadek drogowy	2	1	2	2	1
5	Kradzież mienia	3	2	2	3	6
6	Naruszenie zakazu sądowego	1	1	-	-	7
7	Uszkodzenie mienia	2	3	4	1	4
8	Oszustwo	-	1	-	1	1
9	Niealimentacja	1	5	29	22	12
10	Uszkodzenie ciała	2	1	3	2	3
11	Spowodowanie zagrożenia dla zdrowia i życia	-	1	-	1	-
12	Posiadanie narkotyków	1	-	-	1	2
13	Samobójstwo	3	2	1	3	2
14	Wyrąb drewna	1	-	-	-	-
15	Nieumyślne spowodowanie śmierci	2	0	3	1	3
16	Podrobienie podpisu	-	1	-	-	-
17	Paserstwo	-	-	-	-	-
18	Kradzież dokumentu	-	-	-	-	-2
2	Przywłaszczenie mienia	2	4	2	8	2
20	Falszowanie znaków granicznych	-	-	-	-	-
21	Groźby karalne	2	3	3	3	1
22	Naruszenie miru domowego	-	-	1	1	-
23	Z ustawy o rybactwie śródlądowym	-	-	-	-	-
24	Pobicie	-	-	-	-	-
25	Posiadanie papierosów bez akcyzy	-	-	-	-	-

26	Znieważenie funkcjonariusza Policji	-	2	1	1	-
27	Rozbój	2	-	-	-	1
28	Wypadek lotniczy	-	-	-	-	-
29	Podpalenie	-	-	-	-	-
30	Uporczywe nękanie	-	-	-	-	-
31	Kradzież linii telefonicznej	-	-	-	-	-
32	Podrobienie oleju napędowego	-	-	-	-	-
33	Korupcja	-	-	-	-	-
34	inne	6	2	3	4	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Suchedniowie.

Ze statystyk prowadzonych przez Policję wynika, iż najliczniejszą grupę przestępstw stanowi niealimentacja oraz przestępstwa drogowe, w których dominujący udział mają nietrzeźwi kierowcy.

W 2019 roku w gminie Łączna stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 135 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 26,88 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Łączna wynosi 83,20% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Łączna najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 14,63 (wykrywalność 75%) oraz o charakterze kryminalnym - 12,42 (wykrywalność 70%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 11,77 (94%), drogowe - 1,90 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,46 (76%).

Tabela 11 Liczba przestępstw w poszczególnych sołectwach

Liczba przestępstw w poszczególnych sołectwach Gminy w latach 2016-2020						
L.p.	Sołectwo	2016	2017	2018	2019	2020
1	Czerwona Górka,	2	-	8	5	2
2	Gózd,	2	5	9	6	4
3	Jęgrzna	7	-	8	8	3
4	Kamionki,	2	11	4	7	6
5	Klonów,	-	-	2	-	2
6	Łączna,	11	11	17	11	24
7	Osełków,	1	-	1	2	1
8	Podłazie,	5	4	4	6	5
9	Podzagnańszcze,	2	3	3	5	3

10	Występa,	7	3	2	4	7
11	Zalezianka,	3	6	3	4	3
12	Zagórze,	1	2	3	3	3
13	Zaskale.	1	1	3	10	4
14	Jaśle	2	1	2	1	5
15	Stawik	-	-	1	1	1
RAZEM		46	47	70	73	73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Suchedniowie.

W gminie działają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

5. POMOC SPOŁECZNA

Gmina Łączna zabezpiecza podstawowe potrzeby społeczne. Gmina przeżywa problemy podobne do wielu gmin w regionie, czy nawet kraju. Szczególnie niekorzystny wpływ na jej funkcjonowanie i rozwój ma niskie tempo rozwoju gospodarczego. Ważnymi wskaźnikami kondycji społeczeństwa gminy są: demografia, wykształcenie mieszkańców, aktywność zawodowa (w tym skala bezrobocia) oraz aktywność społeczna. W gminie obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności, spowodowany ujemnym saldem migracji – najczęściej jest to migracja zarobkowa do większych ośrodków miejskich w kraju lub czasowe wyjazdy za granicę. Ponadto obserwuje się zbyt małą różnicę pomiędzy liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym.

Na terenie gminy w 2020 roku, ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, korzystało 168 rodzin (tj. 350 osób). Najwięcej świadczeń przyznawanych było z powodu bezrobocia. Na terenie gminy pomoc społeczną mieszkańcom świadczy Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Łącznej (GOPS). Ośrodek jest budżetową jednostką organizacyjną Gminy Łączna powołaną przez Radę Gminy w Łącznej, na podstawie uchwały nr 19/II/95 Rady Gminy w Łącznej z dnia 30.03.1995r.

GOPS realizuje zadania własne zgodnie z wymogami określonymi przez przepisy prawa, zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej na mocy przepisów prawnych i ustaleń Wojewody Świętokrzyskiego. GOPS działa w oparciu o właściwe przepisy prawne w tym w szczególności:

1. ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity 2021 r. poz. 1372. z późn. zm.)
2. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 305, 1236, 1535. z późn zm.)
3. Kodeksu postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491. z późn. zm.)
4. ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz..U z 2021 r. poz. 217. z późn zm.)
5. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (tekst jednolity Dz.U. z 2020 roku, poz. 1876 z późn. zm.) wraz z przepisami wykonawczymi do tej ustawy.

Ośrodek realizuje również zadania wynikające z:

1. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) oraz przepisów wykonawczych
2. ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz.1119. ze zm.)
3. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z z 2021 r. poz. 1285, 1292, 1559. ze zm.)
4. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2020 roku poz. 821 ze zm.) oraz przepisów wykonawczych do ustawy)
5. ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. Z 2020 roku poz.1348)
6. ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U. z 2020 roku poz. 1327)
7. ustawy z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 roku, poz. 2407) oraz przepisów wykonawczych do ustawy
8. ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 roku, poz. 1329)
9. ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 roku, poz.111) oraz przepisów wykonawczych do ustawy
10. ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 877, 1162. ze zm.) oraz przepisów wykonawczych do ustawy
11. ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2020 roku , poz.1297)
12. Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz.U. z 2020 roku , poz. 685)
13. Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku prawo energetyczne (tekst jednolity Dz.U. z z 2021 r.poz. 716, 868,1093, 1505. ze zm.)
14. Ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 423, 432, 619. z późn. Zm
15. Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz.U. z 2019 roku, poz. 2133)

16. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2021 poz. 1100 z późn. zm.),
17. Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2019r poz.1781)
18. Ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2020r. Poz. 1427, 1492)
19. Uchwał Rady Gminy Łączna
20. Innych ustaw i przepisów dotyczących jednostek pomocy społecznej i jednostek budżetowych.

W roku 2020 w ośrodku zatrudnionych było 7 pracowników etatowych, tj.:

- kierownik - 1 etat;
- główna księgowa - 1 etat;
- pracownicy socjalni – 3 etatów
- opiekunka domowa – 1/2 etat;
- główny specjalista d/s świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego – 1 etat.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na ośrodek pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2020 r. w gminie Łączna wskaźnik ten był spełniony, bowiem GOPS wypełniał wymóg liczby etatów pracowników socjalnych.

Specyfika problemów występujących w lokalnym środowisku powoduje, iż świadczenie pracy socjalnej wymaga coraz większej specjalizacji i profesjonalizacji usług. Pracownicy Ośrodka uczestniczą w szeregu przedsięwzięć edukacyjnych mających na celu podniesienie kompetencji zawodowych: szkoleniach, warsztatach lub wizytach studyjnych podnosząc wiedzę i umiejętności zawodowe.

Każda osoba oraz rodzina nie będąca w stanie samodzielnie rozwiązać swoich problemów ma prawo zwrócić się z prośbą o pomoc do Ośrodka. Prawo do wsparcia udzielanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łącznej mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej może mieć charakter finansowy i niepieniężny.

Do świadczeń niepieniężnych realizowanych przez ośrodek należy zaliczyć:

- Pracę socjalną - udzielana jest osobom/ rodzinom na rzecz poprawy ich funkcjonowania w środowisku lokalnym, może być prowadzona w oparciu o kontrakt

socjalny. Udzielana jest bez względu na posiadany dochód, również osobom/rodzinom nie korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej.

- Składki na ubezpieczenie zdrowotne.
- Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego, w przypadku gdy rodzina nie jest w stanie zorganizować pogrzebu lub jest brak rodziny.
- Schronienie. GOPS udziela pomocy osobom bezdomnym w postaci zapewnienia schronienia w schronisku lub noclegowni. Możliwa jest forma pomocy w postaci przyznania zasiłku celowego z przeznaczeniem na opłacenie pobytu w ośrodku.
- Posiłek. Zgodnie z ustawą GOPS zapewnia gorący posiłek osobom, które własnym staraniem nie mogą go sobie zapewnić. Od kilku lat ośrodek realizuje program dożywiania dzieci w szkołach.
- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Udzielane są one osobom, które z powodu wieku, choroby itd. potrzebują pomocy osób trzecich.

Do świadczeń o charakterze pieniężnym należy wymienić:

- Zasiłek celowy - pomoc w tej formie przeznaczona jest głównie na zakup żywności, opału, opłaty za energię. W przypadku stwierdzenia marnotrawstwa przyznanych świadczeń pomoc jest ograniczana lub odmawiana. Z uwagi na dobro osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o pomoc finansową w przypadku marnotrawstwa przyznawana jest pomoc w formie niepieniężnej, np. zakupu żywności. Szczególnym rodzajem zasiłku celowego (niezależnie od dochodu) jest zasiłek celowy z powodu zdarzenie losowego.
- Specjalny zasiłek celowy - przysługuje w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy dochód rodziny przekracza kryterium dochodowe określone w ustawie.
- Zasiłek okresowy - pomoc w formie zasiłków okresowych przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, itd., w przypadku, gdy dochód rodziny jest niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie.
- Zasiłek stały - przysługuje pełnoletniej osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.
- Zasiłek celowy „Posiłek w szkole i w domu”.

Świadczenia z pomocy społecznej finansowane są z dwóch źródeł:

- budżetu państwa (dotacja celowa)
- budżetu gminy (środki własne gminy).

Przy realizacji zadań GOPS współdziała z samorządem, organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

1. Kontakt z instytucjami:

- pomoc w uzyskaniu dokumentu tożsamości,
- pomoc w załatwieniu spraw w biurze ewidencji ludności,
- współpraca z kuratorami sądowymi i społecznymi,
- współpraca z policją,
- reprezentowanie interesów podopiecznego w innych instytucjach.

2. Funkcjonowania rodziny:

- współpraca z Centrum Interwencji Kryzysowej,
- współpraca z Pełnomocnikiem ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Praca:

- rozpropagowanie informacji o kursach bezpłatnych organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy
- mobilizacja podopiecznych do poszukiwania pracy,
- przekazywanie ofert pracy dla podopiecznych GOPS

4. Oświata i opieka medyczna:

- współpraca ze szkołą,
- współpraca z pedagogiem szkolnym,
- współpraca ze służbami medycznymi

Charakterystyka osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej.

Tabela 12. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej

grupy wiekowe	liczba osób				
	2016	2017	2018	2019	2020
0-16 lat	174	146	149	131	97
17-21 lat	41	36	18	18	12
22-30 lat	55	49	49	38	19
31-40 lat	84	72	71	69	59
41-50 lat	73	86	72	59	56
51-60 lat	79	70	64	63	55
61-70 lat	29	25	27	34	26
71 lat i więcej	21	32	28	24	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2020 r. wykazała, że największą grupę stanowiły osoby w wieku do 16 lat (97 osób) oraz 31-40 (również 59 osób), następnie osoby w wieku 41-50 lat (56 osób)

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w Łącznej
w latach 2016-2020

l.p	Kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
1	Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS	213	219	203	189	168
2	Liczba osób w rodzinach	556	516	478	436	350

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

W 2020 roku w porównaniu do 2019 roku liczba klientów korzystających z pomocy ośrodka zmniejszyła się o 21 rodzin.

Poniższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2020 r. stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach.

Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy według powodów przyznania
w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016		2017		2018		2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Bezrobocie	150	397	124	321	116	321	107	295	94	233
Ubóstwo	23	131	65	136	42	83	42	76	35	55
Niepełnosprawność	60	115	76	147	72	122	57	93	48	73
Długotrwała lub ciężka choroba	80	181	98	200	79	147	79	131	76	139
Przemoc	1	2	2	4	12	28	1	2	1	2
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczychw tym: rodziny niepełne, rodziny wielodzietne	20	83	21	81	18	65	13	50	6	22
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	1	1	2	2	2	4	4	7	2	3
Alkoholizm	23	47	27	49	22	42	22	29	24	29
Sytuacja kryzysowa	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	2	9	3	7	1	2	1	1	0	0
inne	29	150	25	125	23	114	22	101	17	72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

W latach 2016-2020 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było bezrobocie. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu zmniejszała się z roku na rok. Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba.

Bardzo istotnymi przyczynami świadczenia pomocy społecznej w gminie były też niepełnosprawność. Znacznie rzadziej GOPS udzielał pomocy z takich powodów jak: trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenie losowe oraz sytuacja kryzysowa.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2016-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2016-2020

formy pomocy	liczba rodzin					liczba osób w rodzinach				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Pieniężna	174	192	180	151	143	377	405	374	284	267
Rzeczowa	72	67	65	66	48	315	270	249	245	167
Praca socjalna	126	115	115	157	107	258	261	274	314	229
Poradnictwo specjalistyczne	7	13	21	0	8	15	32	36	0	10
Usługi opiekuńcze	1	4	6	7	6	1	5	9	11	10
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	3	8	8	10	10	3	9	8	10	9
Wsparcie asystenta rodziny	6	12	14	8	0	30	44	47	26	0
Umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łączęj

W latach 2016/2020 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była pomoc finansowa, którą objęto w 2020r. 267 osób w rodzinach. Bardzo ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. W latach 2016-2020 liczba rodzin, którym udzielono tego typu wsparcia, ulegała znacznym wahaniom

Wśród form wsparcia świadczonego przez GOPS znalazły się także usługi opiekuńcze. Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego przyznawana jest pomoc asystenta rodziny.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej GOPS przyznawał mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2020

Rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń				
	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek rodzinny	5208	4786	4485	4126	3061
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	15	25	16	13	7
Dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	127	160	113	84	47
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	250	228	229	206	153
Dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	485	457	417	384	327
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	328	303	262	239	185
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	957	742	704	689	690
Dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	718	634	536	514	401
Zasiłek pielęgnacyjny	2287	2217	2199	2191	2106
świadczenie pielęgnacyjne	342	368	368	370	414

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Tabela 17. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2020

ROK	wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne
2016	1 953 908,28	11338
2017	2 102 661,74	10944
2018	1 985 203,59	10276
2019	2 033 544,56	9816
2020	1 999 354,66	8331

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

W latach 2016-2020 wartość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych nieznacznie zmieniała się. Choć liczba beneficjentów pomocy stale się zmniejszała koszty pomocy nadal utrzymywały się na podobnym poziomie ze względu na wzrost kosztów życia.

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń sukcesywnie zmniejsza się). Istotne formy wsparcia stanowiły również zasiłek pielęgnacyjny, dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, świadczenia pielęgnacyjne.

Program Rodzina 500+ to główny instrument polityki rodzinnej realizujący trzy główne cele: poprawa sytuacji demograficznej, redukcja ubóstwa wśród najmłodszych, inwestycja w rodzinę. Program "Rodzina 500+" jest najbardziej znaczącą i realnie odczuwalną pomocą finansową ze strony państwa dla rodzin wychowujących dzieci.

W ramach programu "Rodzina 500+" rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia. Program wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku.

Od 1.04.2016 r. GOPS w Łącznej realizuje Program Rodzina 500+.

Tabela 18. Świadczenie wychowawcze –Program Rodzina 500+ przyznane w gminie

kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
liczba świadczeń wychowawczych należnych	5464	7129	6577	8183	9960
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia	374	386	349	431	516
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych	2732205,80	3563425,20	3288591,00	4091429,56	4979565,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

W ramach Programu Rodzina 500+ przyznano mieszkańcom gminy w 2020 r. w sumie 9 960 świadczenia wychowawcze na łączną kwotę 4 975 655,76 zł.

"Dobry Start" - GOPS wypłaca również Świadczenie "Dobry Start" które jest świadczeniem jednorazowym, czyli przysługuje tylko raz w roku z tytułu rozpoczynającego się roku szkolnego. Adresowane jest dla dzieci uczących się w szkole do ukończenia 20 roku życia. Ze wsparcia skorzystać mogą także uczące się w szkołach dzieci niepełnosprawne do ukończenia 24 roku życia. Ta forma wsparcia finansowego przeznaczona jest dla wszystkich

rodzin, w których są uczące się dzieci, ponieważ świadczenie dobry start będzie przyznawane niezależnie od posiadanego dochodu.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2016-2020 mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2020

kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	466	468	418	357	364
Wielkość wydatków na świadczenia (zł)	178920	186220	166520	139600	141000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2016-2020 wypłacono mieszkańcom gminy, zmniejszyła się (z 17 8920 zł w 2016 r. do 141000 w 2020 r.)

Tabela 20. Realizacja zadań własnych w latach 2016-2020

l.p	Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
1	Udzielanie schronienia	0	0	0	0	0
2	Sprawianie pogrzebu	0	0	0	0	1
3	Usługi opiekuńcze	1	4	6	7	6
4	Zasilki celowe w wyniku wystąpienia zdarzenia losowego	0	1	1	0	0
5	Zasilki celowe i pomoc w naturze	108	129	124	91	103

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Na terenie gminy działają ponadto: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać, w rozwiązywaniu problemów społecznych, z instytucji powiatowych np.: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku Kamiennej Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej w Skarżysku Kamiennej.

Karta Dużej Rodziny

Na podstawie §13 pkt 4 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji Rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Dz.U. z 2014, poz. 836) w korespondencji z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, ze zm.) Kierownik GOPS w Łącznej został upoważniony do przyznawania Karty Dużej Rodziny oraz wydawania decyzji administracyjnych w przypadku odmowy wydania Karty.

Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, po osiągnięciu odpowiednio 18 lub 25 roku życia otrzymują Kartę na okres ważności orzeczenia. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Kartę Dużej Rodziny wydaje się na wniosek.

Tabela 21. Liczba wydanych kart „Dużej Rodziny”

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Dla opiekunów	15	13	30	293	62
Dla dzieci	25	23	9	51	17
Liczba wydanych kart "Dużej Rodziny"	40	36	39	344	79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

5.1 UBÓSTWO

Ubóstwo definiuje się jako stan niedostatku wynikający z niewystarczających dochodów. Definicje ubóstwa różnią się zależnie o tego, jaki dochód przyjmowany jest za granicę ubóstwa. O biedzie w sensie absolutnym, mówimy w przypadku kiedy uzyskiwane dochody umożliwiają tylko zaspokojenie niezbędnych potrzeb biologicznych pozwalających tylko na utrzymanie przy życiu. Istnieje także tzw. ustawowa granica ubóstwa, ustalona przez wysokość dochodu upoważniającego osoby i rodziny, które takiego dochodu nie osiągają do ubiegania się o pomoc społeczną. Ubóstwo często wiąże się z innymi czynnikami patologicznymi jakimi są alkoholizm, narkomania, zaniedbywanie w opiece i wychowaniu oraz przemoc. Do grup szczególnie zagrożonych należy zaliczyć rodziny, których członkowie nie mają stałych zarobkowych źródeł dochodów, innych niż renta lub emerytura. Problem ubóstwa jest jedną z najważniejszych kwestii polityki społecznej w krajach Unii Europejskiej.

Według Indeksu Zagrożenia Ubóstwem opublikowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego wskaźnik deprivacji lokalnej wyraża stosunek liczby osób w rodzinach otrzymujących świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w przeliczeniu na każde 1000 mieszkańców. Osoba i rodzina korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej musi spełniać kryteria dochodowe uprawniające do ich otrzymania. Wskaźnik ten stanowi jeden z najważniejszych elementów w analizie indeksu ubóstwa w poszczególnych powiatach naszego regionu.

W powiecie skarżyskim w 2019r. wskaźnik deprivacji wyniósł 42,57 i był niższy o 4,64 w odniesieniu do 2018 roku. Gminą z najwyższą wartością wskaźnika deprivacji była gmina Skarżysko Kościelne (78,86), z najniższą zaś gmina Skarżysko-Kamienna (34,59).

w Gminie Łączna wskaźnik ten wyniósł w 2019 r 56,55 (spadek o 17,19 w stosunku do 2018r)

Jako przyczyny ubóstwa w województwie świętokrzyskim wskazane są następujące przyczyny:

- niski stopień urbanizacji,
- wysoka stopa bezrobocia,
- przeciętny dochód na jednego mieszkańca poniżej średniej krajowej,
- znaczący odsetek osób pracujących w rolnictwie,
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych,

- wrażliwość gospodarki regionu na zmiany koniunktury.

Wszystkie te czynniki powodują, że województwo świętokrzyskie od lat należy do najbiedniejszych regionów w Polsce, a co za tym idzie również powiat skarżyski oraz gmina Łączna. W gminie Łączna z powodu ubóstwa z pomocy społecznej w 2020 r. korzystało 35 rodzin.

5.2 BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych, zaniedbujących obowiązków opieki następczej. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”. Jednak brak formalnego zamieszkania nie jest jedyną oznaką bezdomności. Zdarzają się sytuacje, gdzie z powodu np. konfliktów rodzinnych nie jest możliwym współmieszkanie pod adresem zameldowania. Bezdomność jest problemem, który dotyczy zarówno kraje i regiony bogate, jak i te uważane za biedne. Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łącznej. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek). W latach 2016-2020 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu bezdomności nie zmienia się. W 2016 r. pomocą GOPS-u objętych było 1 rodzina (1 osób w rodzinie), w 2017 r. 1 rodzin (2 osoby), w 2018 r. 0 rodzin, w 2019 r. 1 rodzin (1 osoba w rodzinie), w 2020 r. 1 rodzin (1 osoba w rodzinie).

Tabela 22. Liczba rodzin i osób bezdomnych z terenu gminy

pomoc bezdomnym	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	1	1	0	1	1
Liczba osób bezdomnych	1	2	0	1	1
Liczba mieszkań chronionych dla osób bezdomnych	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Na terenie gminy nie funkcjonują schroniska dla bezdomnych. Gmina nie dysponuje również mieszkaniem chronionym dla osób bezdomnych.

5.3 UZALEŻNIENIA I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Problemu uzależnień jest trudna do zmierzenia, ponieważ osoby których problem ten dotyczy bezpośrednio często starają się ukrywać ten fakt przed innymi ludźmi. W związku z tym niezwykle trudno określić jest dokładną liczbę uzależnionych mieszkańców. Według wyliczeń Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, problem uzależnienia dotyczy ok. 2% mieszkańców Polski. 4% Polaków to dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika. Identyczny odsetek dzieci wychowuje się w rodzinach alkoholików. Ponad 5%, ale nie więcej niż 7 % populacji kraju to osoby pijące szkodliwe, zaś ok. 66% członków rodzin alkoholików (zarówno dorosłych jak i dzieci) staje się ofiarami przemocy domowej.

Tabela 23. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	16	9	12	10	16
Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	3	8	6	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,

przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Łączna w latach 2016-2020.

Tabela 24. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

Wielkość wydatków	2016	2017	2018	2019	2020
Na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych (w zł)	54975,62	35381,68	48944,38	41429,00	35704,07
Na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii (w zł)	2739,99	500,00	1620,00	1350,00	0
Na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (w zł)	0	0	0	0	0
razem (w zł)	155 899,00	147 216,00	159 306,00	169 809,00	157 020,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

W latach 2016-2020 r. kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem ulegały wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2016 r. (54 975,62zł),.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 25. Działalność GKRPA w latach 2016-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	16	9	12	10	16
Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	3	8	6	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

W ramach podejmowanych działań w 2016 r. GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu z 16 osobami, natomiast w 2017 r. z 9 osobami. W rozpatrywanym okresie GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w 2016 r. wobec 4 osób, w 2020 r. wobec 9 osób.

Ważnym aspektem rozwiązywania problemów alkoholowych są działania profilaktyczne mające na celu zapobieganiu uzależnieniom. Na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której podstawowym zadaniem jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Punkt Konsultacyjny

Na terenie gminy działa Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu. Porady udzielane są bezpłatnie

Celem pracy Punktu Konsultacyjnego są:

- porady osobom z problemem alkoholowym i członkom ich rodzin,
- porady osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych,
- dostarczanie informacji o możliwościach podejmowania profesjonalnej terapii,
- motywowanie i kierowanie do leczenia,
- udzielanie wsparcia i pomocy psychospołecznej osobom po zakończeniu terapii odwykowej i ich rodzin,
- konsultacje i wsparcie ofiarom przemocy,
- propagowanie zdrowego trybu życia.

Punkt Konsultacyjny nie jest placówką leczenia uzależnień od alkoholu. Leczeniem osób uzależnionych zajmują się Zakłady Lecznictwa Odwykowego.

5.4 SYTUACJA DZIECKA

Podstawową komórką społeczną jest rodzina. Zaspokaja ona potrzeby psychiczne, społeczne oraz emocjonalne swoich członków. Pełni również funkcję pierwszego środowiska wychowawczego w życiu dziecka, na które składają się między innymi struktura rodziny, jej sytuacja materialna, atmosfera wychowawcza panująca w domu, poziom wykształcenia rodziców oraz sytuacja zdrowotna. Przyczyną złego funkcjonowania rodziny jest przeważnie bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego, który przejawia się trudnościami we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. Objawia się to poprzez problemy w wypełnianiu ról rodzicielskich i problemy wychowawcze związane z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Jednym z problemów, z którymi mogą borykać się rodziny są problemy opiekuńczo-wychowawcze. Problem ten dotyczy głównie dzieci i młodzieży, która nie ma zapewnionej należytej opieki ze strony swoich opiekunów. Jednak problem ten także dotyczy rodzin, gdzie dzieci swoim zachowaniem sprawiają tak duże kłopoty, z którymi opiekunowie nie są w stanie sami sobie poradzić.

Świetlice Środowiskowe

W oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej GOPS w Łącznej od 01.05.2019 r. do 30.04.2022 realizuje projekt pn. „Wspieramy rodziny w Gminie Łączna” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych (projekty konkursowe).

W ramach projektu utworzono trzy świetlice środowiskowe na terenie gminy w miejscowościach: Zagórze, Klonów i Kamionki. Projekt skierowany jest do dzieci w wieku od 7 do 16 lat oraz rodziców/opiekunów prawnych dzieci objętych wsparciem. W świetlicach prowadzone są zajęcia dla dzieci:

- pomoc w odrabianiu lekcji,
- zajęcia z języka angielskiego,
- zajęcia z informatyki,
- zajęcia plastyczne,
- zajęcia kulinarne.

Dla rodziców przewidziano następujące formy wsparcia:

- spotkania z psychologiem,
- wsparcie prawnika.

W świetlicach utworzono 60 miejsc dla dzieci. Pomieszczenia świetlic zostały zaadoptowane oraz kompleksowo doposażone w meble, sprzęt komputerowy, pomoce do zajęć sportowych, kulinarnych.

Całkowita wartość projektu: 1 976 113,25 zł. Z wsparcia w ramach projektu do lipca 2021r. skorzystało 116 osób.

Zgodnie z Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020 (M.P.2013.1024) realizowane były działania dotyczące w szczególności:

zapewnienia pomocy w zakresie dożywiania:

- dzieciom do 7 roku życia;
- uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej

Tabela 26 Liczba dzieci z gminy Łączna korzystających z posiłków z podziałem na placówki

L.p	Nazwa szkoły-placówki dożywiającej z terenu	2016	2017	2018	2019	2020
1	Zespół Szkolno- przedszkolny w Łącznej-szkoła podstawowa	76	57	43	26	20
	Zespół Szkolno- przedszkolny w Łącznej - przedszkole	11	11	10	14	15
2	Zespół Szkół w Goździe -szkoła podstawowa,	7	4	11	12	9
	Zespół Szkół w Goździe -przedszkole	4	2	5	6	7
3	ZSP w Zaleziance	20	10	5	4	2
	RAZEM	118	84	74	62	53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Z roku na rok maleje liczba dzieci dożywianych przez GOPS. W 2016 r była to liczba 118 dzieci. To o 65 osób więcej niż w roku 2020.

Obowiązkiem gminy jest realizacja zadań określonych w Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta określa szczegółowo:

- Zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;

- Zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Tabela 27 Liczba rodzin którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	20	21	18	13	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łącznej wraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest współorganizatorem wypoczynku dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy.

Tabela 28 Liczba dzieci skierowanych na wypoczynek w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Wypoczynek dla dzieci	14	0	15	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych czy przemoc domowa. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą otrzymać wsparcie w formie asystenta rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny bliskiej i dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest zwiększenie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Efektem takiego działania powinno być usamodzielnienie się rodziny oraz wypełnianie roli rodzica w sposób sprzyjający bezpieczeństwu w środowisku rodzinnym oraz umożliwiający rozwój dziecka. Aby to osiągnąć niezbędnym jest aktywny udział rodziny podczas każdego etapu metodycznego działania od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową. Prace powinny być indywidualnie dopasowane do możliwości i kontekstu życia rodziny objętej wsparciem.

Ustawa z 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa w jednym akcie prawnym zarówno zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je, jako dopełniające się i wzajemnie powiązane.

Potencjalne działania podejmowane w ramach asystentury ukierunkowane są na wspieranie środowiska rodzinnego oraz profilaktykę ustrzegającą przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest przymus opuszczenia przez dziecko własnej rodziny.

Jednym z zadań wynikających z ustawy o pieczy zastępczej jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. Nie jest to jednak równoznaczne z rozwiązaniem problemu rodziny. Jest jedynie formą przejściową, mającą na celu zabezpieczenie dziecka podstawowych warunków. Więzy rodzinne oraz emocjonalny stosunek dziecka do środowiska lokalnego jest motywatorem dla rodziców, mającym na celu stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej, dając tym samym szansę na jego powrót do domu.

Tabela 29 Liczba dzieci dla których ustanowiono rodziny zastępcze

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Pobyt dzieci w pieczy zastępczej ogółem	5	3	6	8	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Zasoby i oferta szkolna

Na terenie gminy działa 3 szkoły. W każdej z nich znajduje się biblioteka i świetlica szkolna. Wszystkie szkoły zapewniają dzieciom opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Wszystkie szkoły prowadzą dożywianie uczniów. Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu. W żadnej z placówek nie funkcjonują klasy integracyjne. Organizowany jest dowóz do placówek. Placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, biblioteczne, dziennikarskie, plastyczne, muzyczne, chór, szachowe, sportowe – SKS).

Tabela 30 Dodatkowe zajęcia organizowane w szkołach w 2020/2021 roku

L.p.	Nazwa placówek	Zajęcia dodatkowe/ koła zainteresowań	Liczba dzieci uczęszczających w zajęciach
1	Zespół Szkolno-przedszkolny w Łącznej-szkoła podstawowa	14 różnych kół zainteresowań	252
2	Zespół Szkół w Goździe - Szkoła Podstawowa, Przedszkole	Koło matematyczne Koło polonistyczne Koło muzyczne Gry i zabawy ruchowe Zajęcia artystyczne	8 8 8 9 22
3	ZSP Zalezianka	Animacje, sensoplastyka, nauka gry na pianinie, koło czytelnicze, koło plastyczne, koło teatralne, zajęcia dodatkowe z j. polskiego, j. angielskiego, matematyki	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze szkół z terenu gminy Łączna

We wszystkich jednostkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne.

Tabela 31: Nauczanie indywidualne i rewalidacyjne w szkołach w roku 2020/2021

Nazwa szkoły i miejscowość	Nauczanie indywidualne		Zajęcia rewalidacyjne/rewalidacja indywidualna	
	Liczba uczniów	Liczba godzin	Liczba uczniów	Liczba godzin
Zespół Szkolno-przedszkolny w Łącznej- szkoła podstawowa	2	14	2-szkoła podst. 1-przedszkole	4 godz.rewalidacji+4 godz. terapii pedagogicznych +2 godz. logopedii 2 godz. rewalidacji+2 godz. terapii pedagogicznych
Zespół Szkół w Goździe -Szkoła Podstawowa,	0	0	1	2

Przedszkole				
ZSP Zalezianka	brak	Nie dotyczy	1	2/tyg.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze szkół z terenu gminy Łączna

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów podejmowane na terenie szkoły

Placówki podejmują różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich prowadzone są szkolenia, pogadanki i prelekcje dotyczące przemocy, cyberprzemocy oraz uzależnień, dyskusje na lekcjach wychowawczych, rozmowy indywidualne, warsztaty z trenerami-specjalistami, jak również zajęcia z psychologiem, pedagogiem, mediacje, zajęcia integrujące grupę. Organizowane są konkursy i przedstawienia szkolne. Placówki edukacyjne dostarczają informacji na temat skutków zachowań ryzykownych, wdrażają i realizują programy edukacyjne i profilaktyczne, dotyczące m.in. pracy nad emocjami, zachowaniami nieakceptowanymi społecznie, uzależnieniami, jak również aktywnie promują zdrowy styl życia, uczą pierwszej pomocy przedmedycznej oraz zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Oferują także duże spektrum dodatkowych zajęć, jako alternatywę na spędzanie czasu wolnego.

Wsparcie uczniów zdolnych

Na podstawie Uchwały nr XL/21/2010 Rady Gminy w Łącznej z dnia 23 czerwca 2010 r. w sprawie Programu Stypendialnego Gminy Łączna przyznawane są stypendia gminne dla uczniów zdolnych

Głównym założeniem Programu Stypendialnego Gminy Łączna jest motywowanie uczniów szczególnie uzdolnionych. Niniejszy Program wprowadza kryterium dotyczące średniej ocen, różne dla poszczególnych etapów edukacyjnych. Uchwała w sposób odmienny reguluje także warunki przyznawania stypendium za wybitne osiągnięcia – bierze się również pod uwagę osiągnięcia uzyskane w miesiącach wakacyjnych.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich

Szkoła zapewnia uczniom z rodzin ubogich opiekę w świetlicy szkolnej (douczenie, rozwiązywanie zadań), a także pomoc w formie dofinansowania posiłków, wyjazdów na wycieczki, wyjazdów do kina, teatru. Organizowane są też działania akcyjne oraz działania charytatywne.

Współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Szkoły współpracują z licznymi organizacjami wspierającymi dzieci. Do podmiotów tych zaliczyć można: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Sąd Rodzinny i Nieletnich (kuratorzy), Parafię Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz lokalne Ochotnicze Straże Pożarne.

Działania niezbędne do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Wśród działań niezbędnych do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie istnieje potrzeba ścisłej współpracy wychowawcy i pedagoga szkolnego z instytucjami wspierającymi rodziny – przede wszystkim z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej – wspólne wizyty domowe, rozmowy z rodzicami w obecności pracownika GOPS-u, a także jego wizyty w szkole w celu ustalenia sytuacji szkolnej dziecka. Niezbędne są też spotkania ze specjalistami oraz pedagogizacja na temat skutków wynikających z zatajania rzetelnych informacji na temat sytuacji rodzinnej dziecka. Poza GOPS-em ważna jest również pomoc i zintensyfikowanie działań wszystkich lokalnych instytucji wspomagających pracę szkoły, takich jak: ośrodki leczenia uzależnień, Sąd Rodzinny i Nieletnich czy Punkt Konsultacyjny w Urzędzie Gminy.

Niezbędne jest kontynuowanie wypracowanych przez szkoły skutecznych działań. Należy również zwiększyć nadzór i bliżej przyjrzeć się rodzinom dysfunkcyjnym, przeprowadzić wywiady, ewentualnie wizyty środowiskowe w obecności wychowawcy. Istnieje konieczność wsparcia psychologicznego i logopedycznego dzieci, jak również organizowanie cyklicznych warsztatów dla rodziców.

Współpraca szkoły z Policją i innymi instytucjami lub organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wszystkie placówki współpracują z Policją i innymi instytucjami lub organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W jej ramach organizowane są ujęte w Programie Profilaktyki spotkania dotyczące bezpieczeństwa, skutków prawnych na okoliczność zachowań niechcianych, prelekcje i pogadanki profilaktyczne. Prowadzone są też działania w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego, m.in. spotkania w grupach roboczych, konsultacje, interwencje oraz rozmowy ze stronami.

5.5 PRZEMOC W RODZINIE

Według Kodeksu Karnego przemoc w rodzinie zaliczana jest do kategorii przestępstw. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem tym należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny. Przemoc jest zjawiskiem niezależnym od kultury, środowiska, wyznania, wykształcenia, poziomu intelektualnego czy przynależności do grupy społecznej. Prowadzi do narażenia członków rodziny na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powoduje szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołuje cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc może mieć postać:

- przemocy fizycznej,
- przemocy psychicznej,
- przemocy seksualnej,
- przemocy ekonomicznej.

W gestii samorządu lokalnego leży podejmowanie działań mających na celu ochronę osób dotkniętych przemocą oraz jej zapobieganiu. W przypadku problematyki przemocy domowej ważne jest współdziałanie wszelkich instytucji pomocowych – policji, szkoły, służb medycznych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego oraz wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób mogą wpłynąć lub przyczynić się do zdiagnozowania i rozwiązania problemu. Skala przemocy jest trudna do oszacowania, ponieważ stereotypy obyczajowe, często funkcjonujące w środowisku lokalnym czynią przemoc wobec kobiet ze strony partnerów nadal akceptowaną formą podporządkowania i przestrzegania wyznaczonych społecznie ról.

Zespół interdyscyplinarny

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny. Jest to grupa specjalistów podejmująca się współpracy celem udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Działania te skierowane są na rozwiązanie konkretnego problemu. Celem głównym zespołu interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do pracy z poszczególnymi rodzinami i osobami, w stosunku do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą, lub zachodzi obawa, że stosują przemoc - Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze, które realizują indywidualne plany pracy, w odniesieniu do każdej z rodzin.

Zespół interdyscyplinarny w swojej pracy stosuje Procedurę Niebieskiej Karty. „Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego diagnozują sytuację i udzielają pomocy ofiarom. W sytuacji nadużywania alkoholu, kierują sprawcę do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2016 r. liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego wynosiła 50 os. W 2020 znacznie zmalała i wynosiła 19. .

Tabela 32. Liczba osób oraz rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	50	76	36	27	19
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	16	20	12	9	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

5.6 SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

W Polsce mamy do czynienia ze starzejącym się społeczeństwem. Jednym z powodów są postępujące zmiany społeczno-ekonomiczne, przenoszące się na wzrost stopy życiowej ludności. Osiągnięcia medycyny przyczyniają się również do wydłużenia ludzkiego życia. Trudności, z którymi spotykają się osoby starsze to między innymi:

- Sytuacja finansowa.
- Choroby oraz niepełnosprawność.
- Lokomocja.
- Wykonywanie codziennych czynności.
- Obsługa nowych technologii.
- Relacje z rodziną i innymi ludźmi, spowodowane brakiem wzajemnego zrozumienia.
- Obniżona samodzielność.

Wymienione czynniki powodują marginalizację osób starszych. Jest ona szczególnie widoczna po przekroczeniu wieku emerytalnego, co często wiąże się z eliminacją takiej osoby z jej aktywnego życia zawodowego i społecznego. W ogólnym odczuciu społeczeństwa starość często powiązana jest z niedołężnością oraz chorobą. Poczucie takie wynika między innymi z cech charakteryzujących starość, czyli spadku zdolności adaptacyjnych, nasilaniu zależności od innych osób spowodowanej postępującemu ograniczaniu samodzielności życiowej itp.

Jak wynika z wcześniejszej diagnozy demograficznej, w gminie Łączna w roku 2020 wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu populacji gminy.

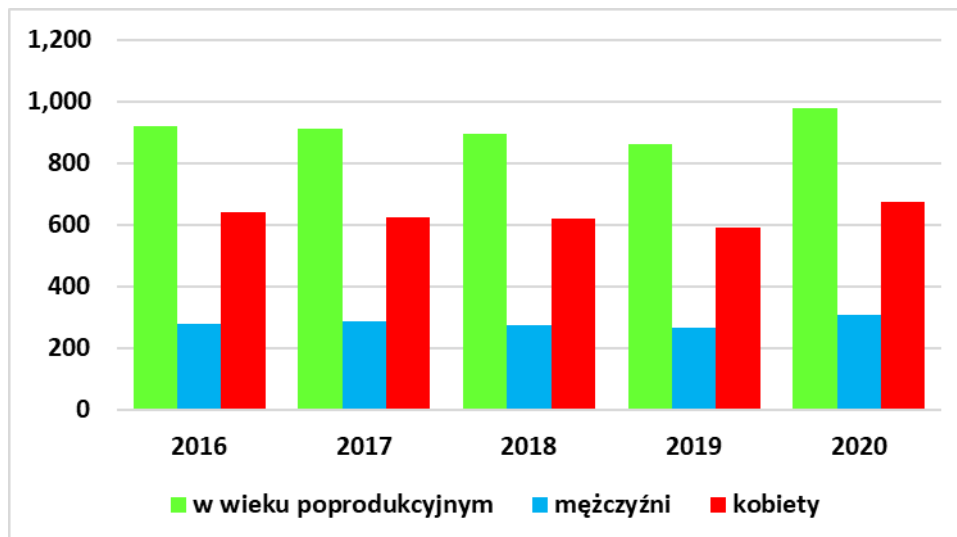
Tabela 33. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności

Kategoria	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	5,150	5,096	5,061	5,008	5066
w wieku poprodukcyjnym	919	911	896	861	980
mężczyźni	278	285	275	268	306
kobiety	641	626	621	593	674
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	17.84	17.88	17.70	17.19	19.34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Należy również zauważyć, że wśród osób w wieku poprodukcyjnym, największą liczbę osób stanowią kobiety (około 68,7%), co można zauważyć na poniżej przedstawionym wykresie.

Wykres 4 Stosunek kobiet do mężczyzn w wieku poprodukcyjnym



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2020 systematycznie spadał aż do 2020r.

Tendencja starzenia się społeczeństwa wymusza zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale też jest istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Należy zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy społecznej w 2020 r. było 52 osoby w wieku 61-70 lat oraz w wieku 71 lat i więcej.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej pomoc w formie jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.

Zgodnie z Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020 (M.P.2013.1024) realizowane były działania dotyczące pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym.

W ramach Wieloletniego Rządowego Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata: 2019-2023 realizowany na podstawie Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia: 15 października 2018r.) W ramach realizacji Programu osoby uprawnione otrzymują: gorący posiłek lub świadczenie pieniężne na zakup posiłku. Zgodnie z przyjętymi założeniami Programu świadczenie pieniężne jest przyznawane w przypadku braku możliwości zapewnienia gorącego posiłku (np.: z powodu trudności w dotarciu do jadalni) lub gdy przyznanie pomocy w formie posiłku byłoby nieuzasadnione z uwagi na sytuację zdrowotną osoby uprawnionej (np.: choroba wymagająca stosowania specjalistycznej diety).

Tabela 34 Liczba osób korzystających z dożywiania w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Osoby w trudnej sytuacji, starsze i niepełnosprawne	85	103	100	94	89
Ogółem w gminie	236	217	266	193	221

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

W ramach swojej działalności GOPS świadczy także usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Liczba osób, którym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał tego rodzaju świadczenie, ulegała niewielkim wahaniom.

Tabela 35 Liczba rodzin i osób korzystających z usług opiekuńczych

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	1	4	6	7	6
Liczba osób w rodzinach	1	5	9	11	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Pomoc instytucjonalna dla osób starszych oraz ich rodzin w Polsce jest niewystarczająca. Jednym z rozwiązań jest pobyt osoby starszej w domu pomocy społecznej. Głównym problemem tej formy wsparcia jest koszt utrzymania mieszkańca domu pomocy społecznej, który często nie może zostać w całości pokryty ze świadczenia emerytalno-

rentowego. W takich przypadkach koszt pobytu w domu pomocy społecznej spoczywa głównie na gminie, a w nielicznych przypadkach na członkach rodziny wskazanych w ustawie o pomocy społecznej i na jej zasadach. Konsekwencją starzenia się społeczeństwa jest wzrost zapotrzebowania na pracę z ludźmi w podeszłym wieku, co przekłada się między innymi na wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze. Jedną z form pomocy jest również opłacenie pobytu osoby potrzebującej w domu pomocy społecznej. Bardzo często z tego wsparcia korzystają osoby starsze i niesamodzielne.

Osoby niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie Ośrodek ponosił odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej za 3 osób w 2016 r., 8 osób w kolejnych 2 latach za 10 osób w 2019 r. oraz za 9 osób w 2020r.

Tabela 36. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób z gminy przebywających w DPS-ach	3	8	8	10	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Ważnym elementem dla osób starszych jest aktywność społeczna, przejawiająca się rozwojem różnych form działalności środowiska lokalnego skierowanych do seniorów, np. działalność klubów seniora lub innych organizacji. Dla części osób tym środowiskiem będzie najbliższa rodzina. Niestety model rodziny wielopokoleniowej, w którym osoby starsze mogą liczyć na opiekę najbliższych, jest zastępowany modelem 2+1, czyli rodzice oraz jedno dziecko. Dlatego osoby odchodzące na emeryturę mają prawo czuć się osamotnieni, a powstałe zasoby czasu wolnego muszą wykorzystać w nowym, zastępczym środowisku.

Na terenie gminy nie działa klub seniora.

5.7 SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba niejednokrotnie są ze sobą ściśle powiązane. W modelu medycznym za niepełnosprawność uznaje się bowiem bezpośrednią konsekwencję choroby lub uszkodzenia. Zgodnie z modelem społecznym, niepełnosprawność powstaje w skutek ograniczeń, jakich doznają osoby nią dotknięte w środowisku zamieszkania. Według Światowej Organizacji Zdrowia za osobę niepełnosprawną uznaje się taką, która nie może samodzielnie, częściowo bądź całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej wynika, że w latach 2016-2020 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS z powodu niepełnosprawności.

Tabela 37. Liczba osób korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

	2016	2017	2018	2019	2020
Niepełnosprawność	115	147	122	93	73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łącznej

Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS spada. W 2016 r. z pomocy społecznej udzielonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności skorzystało 115 osób. Ponadto w 2016 r. przyznano 485 świadczeń w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W ostatnim roku analizy ze wsparcia GOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystało 73 osób. Wyplacono także 327 dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

5.8 KLĘSKI ŻYWIOŁOWE I ZDARZENIA LOSOWE

Klęski żywiołowe definiujemy jako ekstremalne zjawisko naturalne powodujące znaczne szkody na terenie objętym tym zjawiskiem, pozostawiające po sobie często zmieniony obraz powierzchni ziemi. Powoduje ono również wysokie straty w gospodarce człowieka, może przemodelować stan przyrody, a nawet zagrażać życiu ludzkiemu.

- wichury występujące sezonowo (niszczące domy, stodoły i inne zabudowania gospodarcze)
- powodzie
- susza

Osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego (np. pożar budynku mieszkalnego), klęski żywiołowej lub ekologicznej, można przyznać zasiłek celowy. Świadczenie to może być przyznane niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

6. **Pandemia COVID- 19**

Pandemia zakaźnej choroby COVID-19 wywoływanej przez koronawirusa SARS-CoV-2. rozpoczęła się jako epidemia 17 listopada 2019 w mieście Wuhan, w prowincji Hubei, w środkowych Chinach, a 11 marca 2020 została uznana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) za pandemię.

W skali międzynarodowej zostały podjęte działania w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się zakażeń. Ograniczono podróże, wprowadzono kwarantanny i godziny policyjne, odroczone lub odwołano szereg wydarzeń sportowych, religijnych i kulturalnych. Część państw zamknęła granice lub wprowadziła ograniczenia ruchu granicznego, w tym przylotów pasażerów, oraz restrykcje wobec osób przekraczających granice. W związku z wybuchem pandemii w 177 państwach na poziomie krajowym lub lokalnym zostały zamknięte szkoły i uniwersytety, co w wymiarze globalnym w szczycie dotknęło blisko 1,27 miliarda uczniów i studentów (72,4%).

Wirus ma zasadniczy wpływ na rozwój. Zaobserwowano wiele negatywnych zjawisk spowodowanych COVID- 19

Wpływ na gospodarkę- Pandemia spowodowała globalne zakłócenia społeczne i gospodarcze, w tym największą światową recesję od czasów wielkiego kryzysu. Z powodu zamykania wielu branż (turystycznych, hotelarskich, restauracyjnych) zwiększa się bezrobocie.

Braki w zaopatrzeniu- kilka przypadków niedoborów zaopatrzenia przypisuje się wybuchowi epidemii, która w kilku miejscach doprowadziła do wyczerpania półek z podstawowych produktów spożywczych, takich jak żywność, papier toaletowy i woda butelkowana oraz zakłóceń w działalności zakładów i operacji logistycznych.

Wpływ na turystykę- Rozprzestrzenianie się COVID-19 na świecie skłoniło wiele państw do częściowego lub całkowitego zamknięcia swoich granic. Poskutkowało to znaczną redukcją transgranicznego ruchu pasażerskiego. Według danych Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO), w 2020 roku ilość turystów międzynarodowych zmniejszyła się o 74% w stosunku do roku 2019. Największy spadek liczby osób wyjeżdżających za granicę odnotowano w kwietniu – aż o 97% w porównaniu do tego samego miesiąca rok wcześniej.

Wpływ na kulturę- Pandemia głęboko dotknęła sektory sztuk i dziedzictwa kulturowego, wpływając zarówno na działalność organizacji, jak też na osoby prywatne – zarówno te zatrudnione, jak i te pracujące samodzielnie. Do marca 2020 roku w różnym stopniu, muzea, biblioteki, teatry i inne instytucje kulturalne zostały zamknięte, a ich wystawy, wydarzenia i przedstawienia zostały odwołane lub przełożone.

Wpływ na wydarzenia sportowe- Pandemia wpłynęła na organizację i przebieg wydarzeń sportowych powodując ich odwołanie, zmianę terminu lub konieczność rozgrywania bez udziału publiczności. Zawieszeniu uległy rozgrywki lig krajowych i pucharów europejskich, odwołane zostały m.in. Mistrzostwa Europy w Lekkoatletyce 2020, a Letnie Igrzyska Olimpijskie 2020 i Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej zostały przeniesione na 2021 rok.

Wpływ na edukację -Pandemia COVID-19 dotknęła systemy edukacyjne na całym świecie, prowadząc do niemal całkowitego zamknięcia wielu szkół, uniwersytetów. Wprowadzono naukę zdalną.

Wpływ na ochronę zdrowia- Z powodu pandemii koronawirusa zaprzestano wykonywania planowych operacji, utrudnione są wizyty lekarskie. Ponieważ zwalczanie pandemii skupia się na zdrowiu fizycznym, kosztem zdrowia psychicznego, może prowadzić do poważnych zaburzeń, nazwanych w marcu 2020 r. „zespołem stresu pokoronawirusowego” który w przyszłości może okazać się jeszcze większym problemem dla zdrowia publicznego niż sam COVID-19

Wpływ na przestępczość- Pandemia wpłynęła na przestępczość. Z powodu pandemii o jedną trzecią wzrosła przemoc domowa. Z tego samego powodu w Polsce jedna trzecia dzieci doświadczyła przemocy domowej. 12 listopada polska policja ostrzegła przed oszustwami „na szczepionkę”.

7. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Prognozowanie zmian w obszarze polityki społecznej związane jest z analizą poprzez obserwację współczesnych oraz przeszłych zjawisk społecznych. Na podstawie zebranych danych wynika iż głównymi problemami gminy są bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Kwestiami tymi należy zająć się w pierwszej kolejności. Pracownicy OPS zwrócili również uwagę na mentalność klientów pomocy społecznej, którzy niejednokrotnie nie chcą podejmować próby wyjścia z trudnej sytuacji życiowej ale jednocześnie reprezentują podejście roszczeniowe.

Analiza sytuacji demograficznej wykazała, że w gminie zmniejsza się liczba mieszkańców; maleje populacja dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, systematycznie maleje również liczba osób w najstarszej grupie wiekowej. Infrastruktura techniczna w gminie jest dobrze rozwinięta. Mieszkańcy gminy mają w większości zadowalające połączenia komunikacyjne. Niewielkie trudności w tym względzie odczuwają mieszkańcy mniejszych miejscowości. W ewidencji gminnej w badanym okresie wzrasta liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Wskaźnik bezrobocia w powiecie skarżyskim zarejestrowany w pod koniec roku 2019 wynosił 14,5 i był najniższym w całym 5 letnim analizowanym okresie. W 2020r stopa bezrobocia wzrosła do 16,6 % do czego mogła przyczynić się pandemia COVID-19. Liczba osób bezrobotnych w gminie waha się. Do wiodących branży gospodarczych w gminie Łączna zalicza się przemysł handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25.7%) oraz Budownictwo (19.1%).

Na terenie gminy funkcjonuje 3 placówki oświatowe. Liczba dzieci w placówkach szkolnych na Gminy Łączna stale spada. W szkołach organizowane są dla uczniów zajęcia dodatkowe. Dla uczniów będących w trudnej sytuacji finansowej organizowana jest pomoc w formie dofinansowania do posiłków z GOPS oraz np. zakupu podręczników. Działalność kulturalną na terenie gminy świadczy Gminna Biblioteka Publiczna.

Gmina zabezpiecza dostępność do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i ginekologii oraz stomatologii zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Za bezpieczeństwo mieszkańców na terenie gminy odpowiada Komisariat Policji w Suchedniowie, który jest jednostką podległą Komendy Powiatowej Policji w Skarżysku Kamiennej. Poziom przestępczości na terenie gminy wzrasta.

Na terenie gminy w 2020 roku, ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, korzystało 168 rodzin (tj. 350 osób). Najwięcej świadczeń przyznawanych było z powodu bezrobocia, długotrwałej choroby oraz niepełnosprawności.

8. ANALIZA SWOT

Po zakończeniu fazy diagnostycznej uporządkowano dotychczas zebrane informacje, a następnie wyselekcjonowano i ustalono obszary najistotniejsze. Do uporządkowania wiedzy, wynikającej z diagnozy oraz utworzenia logicznej podstawy do sformułowania celów strategicznych, zastosowano narzędzie analizy SWOT.

Zgodnie z przyjętą literaturową definicją macierzy SWOT mocne i słabe strony rozumiemy, jako pozytywne i negatywne wewnętrzne czynniki rozwojowe, natomiast szanse i zagrożenia, jako pozytywne i negatywne zewnętrzne czynniki rozwojowe. Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

- silne strony – w postaci przewagi zjawisk i procesów pozytywnych, które powinny być kontynuowane i wzmacniane,
- słabe strony – w postaci procesów i barier, wad, ograniczających możliwości rozwojowe, które powinny być zmniejszone bądź niwelowane,
- szanse/możliwości – w postaci czynników obiektywnych, zewnętrznych, na które nie ma bezpośredniego wpływu sprawczego oraz wyjątkowej sytuacji jaką daje możliwość wykorzystania znacznych środków pomocowych UE,
- zagrożenia – wynikające przede wszystkim z czynników zewnętrznych stwarzających niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnie.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Analiza SWOT jest kontynuacją oraz podsumowaniem diagnozy stanu i w niej znajduje uzasadnienie większość rozstrzygnięć. Obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Tabela 38. Analiza SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych • prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet	• niewystarczające działania mające na celu pozyskiwanie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy • niski stopień działań mających na celu stwarzanie przez samorząd gminy warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród jej mieszkańców • niski poziom wykształcenia osób

• upowszechnianie wśród osób bezrobotnych informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • rozwinięte szkolnictwo • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy • realizowanie programów lub projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie • prowadzenie działań zapobiegających bezdomności	bezrobotnych • brak oferty sektora pozarządowego, skierowanej na wspieranie osób bezrobotnych w gminie • brak mobilności zawodowej • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością
szanse	zagrożenia
• rosnące zainteresowanie podejmowaniem własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców gminy • pozyskiwanie zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez osoby objęte działaniami aktywizującymi • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • malejąca skala bezrobocia, także wśród kobiet • stale rosnąca liczba ofert pracy dla osób bezrobotnych • zainteresowanie społeczności lokalnej problemami osób ubogich i włączanie się w działania mające na celu zaspokojenie potrzeb osób ubogich • niewzrastająca liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • uczestnictwo osób ubogich w programie żywnościowym współfinansowanym przez Unię Europejską	• małe zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy • niepodejmowanie działań mających na celu tworzenie podmiotów ekonomii społecznej przez osoby bezrobotne • niedysponowanie środkami finansowymi z funduszy zewnętrznych umożliwiającymi ograniczanie bezrobocia • wzrost poziomu nielegalnego zatrudnienia • odpływ wykształconej młodzieży • niewłączanie się organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie w rozwiązywanie problemów osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • brak społecznej akceptacji osób bezdomnych

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • zapewnienie pomocy psychospołecznej i prawnej dla rodzin • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe • organizowanie przez gminę oferty spędzania czasu wolnego adresowanej do dzieci i młodzieży • funkcjonowanie organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • działanie Zespołu Interdyscyplinarnego • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z gminy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • zorganizowanie wycieczki z programem profilaktyczno-terapeutycznym • zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej rehabilitacyjnej dla osób i rodzin	• małe zaangażowanie władz samorządowych w problematykę przemocy • brak mieszkań chronionych • brak działań służących pozyskaniu kadry do pracy osobami dotkniętymi przemocą • brak organizacji pozarządowych pracujących na rzecz rodzin dysfunkcyjnych

funkcjonowanie Programu Stypendialnego Gminy Łączna, będącego pomocą finansową dla uczniów wybitnie uzdolnionych	
szanse	zagrożenia
- zaspokajanie potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej - zaangażowanie dzieci i młodzieży z terenu gminy w działania wolontarystyczne - efektywne poradnictwo i podejmowane interwencje mające wpływ na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie - niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia - zmniejszanie się w gminie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie - prrowadzenie w szkołach warsztatów dla rodziców odnośnie dopalaczy, w konkursy wiedzy z zakresu uzależnień - wzrost świadomości społecznej w obszarze przemocy - rozwój działającego na rzecz gminy Punktu Konsultacyjnego - opracowanie projektów mających na celu utworzenie m.in. świetlic środowiskowych - udział Kościoła w pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi - funkcjonowanie Programu Stypendialnego Gminy Łączna, będącego pomocą finansową dla uczniów wybitnie uzdolnionych	- zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie - rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych - rosnące zapotrzebowanie na wsparcie asystentów rodziny - zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego - sytuacja finansowa gminy niewystarczająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół - niezaspokajająca oczekiwań uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych - niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego - powstające nowe formy uzależnień młodzieży - niemalejąca skala sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim - narastające problemy wychowawcze wśród dzieci i młodzieży - zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych - nasilająca się skala zjawiska przemocy w rodzinie - rosnąca popularność e-papierosów

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
- zabezpieczenie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii - współpraca z organizacjami w zakresie profilaktycznych badań mammograficznych - inicjowanie przedsięwzięć propagujących	- niewystarczające działania na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych - brak kampanii dotyczącej zdrowia i profilaktyki zdrowotnej - brak programu zdrowotnego w gminie - niewystarczająco rozbudowany punkt konsultacyjny, brak profesjonalnej kadry

zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej • kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • działanie na terenie gminy Punktu Konsultacyjnego • współpraca z grupami AA działającymi na terenie gminy • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze • współpraca z Policją	• brak ośrodków leczenia uzależnień na terenie gminy • brak zainteresowania sektora pozarządowego prowadzeniem działalności w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień • niski poziom inicjatyw zachęcających mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń • brak podejmowanych w gminie przedsięwzięć mających na celu informowanie o przestępczości
szanse	zagrożenia
• wystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • wzrost świadomości społecznej i zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • prowadzenie profilaktyki zdrowotnej • rozwijająca się profilaktyka w zakresie uzależnień • poradnictwo i interwencje w zakresie pomocy rodzinom uzależnionym • wzrastająca świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami • zapewnianie wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym ze strony sektora pozarządowego • stale rosnący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom	• niewystarczające możliwości finansowe i lokalowe do poszerzenia zakresu świadczeń medycznych dostępnych dla mieszkańców • wzrastające zapotrzebowanie rodzin dotkniętych problemami uzależnień na pomoc psychospołeczną i prawną • niewystarczające efekty leczenia odwykowego z uzależnień • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej • nowe zagrożenia, np. dopalacze • rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • nieadekwatna do potrzeb liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami uzależnionymi • małe zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz ochrony

bezpieczeństwa na drodze • podejmowanie przez Policję działań w zakresie bezpieczeństwa, w tym zwiększenie patroli	przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń
--	--

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• monitorowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • prowadzenie działań na rzecz wzmacniania potencjału osób starszych • wystarczająca kadra pracowników mogących świadczyć osobom starszym usługi opiekuńcze • oferta spędzania czasu wolnego dla osób starszych • zapewnianie miejsca w domach pomocy społecznej osobom starszym, wymagającym całodobowej opieki • działania mające na celu stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej	• brak specjalistycznej opieki medycznej dla osób starszych • brak infrastruktury dostosowanej do osób starszych • starzejące się społeczeństwo • brak funkcjonowania w gminie form wsparcia osób starszych,
szanse	zagrożenia
• zasoby gminy umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych • wystarczający dostęp osób starszych z gminy do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • dostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego • wystarczająca, w stosunku do potrzeb, dostępność domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku • wystarczające możliwości finansowe gminy pozwalające na kontynuowanie aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze • rozwój kadry opiekunów środowiskowych oraz wzrost ich kwalifikacji • możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych na rozwój działań pomocowych w sferze problemów społecznych takich jak starość	• wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • przypadki pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • brak grup wsparcia dla osób starszych • niewystarczająca dostępność do domów pomocy społecznej • brak ofert działań rekreacyjnych dla osób starszych

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
- informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy - większa świadomość osób niepełnosprawnych w pozyskiwaniu środków w celu poprawy funkcjonowania w środowisku lokalnym, jak i domowym - kadra pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym - likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym - upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy - przekazywanie informacji przedsiębiorcom z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych - likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej (Klonów, Zagórze, Urząd Gminy) - dostosowanie stron www do obsługi przez osoby niedowidzące	- brak w gminie domów dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych - niepodejmowanie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne - brak w gminie organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych - mała aktywność środowiska, w którym funkcjonują osoby niepełnosprawne - brak specjalistów pracujących z rodzinami osób niepełnosprawnych - niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym - niedostateczna liczba placówek wspomagających same osoby niepełnosprawne i ich otoczenie
szanse	zagrożenia
- brak barier ograniczających przekaz informacji o przysługujących prawach i dostępnych formach pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin - wystarczająca, w stosunku do potrzeb osób niepełnosprawnych, liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia - zaspokajający potrzeby dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do domów dziennego pobytu - dysponowanie ofertami pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku - zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych - zaspokajające potrzeby zasoby i możliwości gminy w zakresie	- wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia - niefunkcjonowanie w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne - istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie - brak grup i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych

wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • zainteresowanie ze strony sektora pozarządowego prowadzeniem działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, istnienie organizacji działających na rzecz tych osób • opracowany budżet zawierający zwiększone potrzeby zatrudnienia nowych osób z pełnymi kwalifikacjami • stopniowa likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej	
---	--

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw zmierzających do podnoszenia poziomu i jakości życia mieszkańców • zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • prowadzenie działań zmierzających do zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, sportu i rekreacji • podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób, rodzin i grup społecznych • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) • wykwalifikowana kadra pracowników socjalnych • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • realizowanie w gminie przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej), umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie • podejmowanie przez organizacje pozarządowe działań na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych	• brak możliwości poszerzenia sieci placówek społecznych • brak działań wspomagających wolontariat w gminie • brak działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu kadry GOPS-u • niewystarczające środki finansowe

• angażowanie się przedstawicieli Kościoła i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • zacieśnienie współpracy z istniejącymi organizacjami i instytucjami	
szanse	zagrożenia
• odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy • rosnąca świadomość i zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • dysponowanie środkami pozwalającymi na poszerzanie i podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • korzystanie z możliwości uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych przez dorosłych mieszkańców gminy • przyczyniająca się do łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych aktywność organizacji pozarządowych • pozytywny wpływ działalności przedstawicieli Kościoła i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie • wzrastające zainteresowanie różnymi formami działalności wolontariackiej • dostęp do środków pomocowych i funduszy strukturalnych	• niewystarczające i niedostosowane do aktualnych potrzeb nakłady na rozwój kwalifikacji kadr pomocowych • popadanie w rutynę i syndrom wypalenia zawodowego • zwiększenie zadań własnych gminy bez wsparcia finansowego • malejące dotacje państwa z zakresu pomocy społecznej – wynagrodzenia kadry • niewystarczająca współpraca z instytucjami pozarządowymi • zbyt mała świadomość władz lokalnych co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej

Opracowanie własne

9. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Łączna na lata 2021-2027. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w gminie obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

Działania te zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

- 1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności**
- 2. Wsparcie rodzin oraz rozwoju dzieci i młodzieży**
- 3. Przeciwdziałanie uzależnieniom**
- 4. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
- 5. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
- 6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

9.1 MISJA

Misja jest opisem przyszłego wizerunku społecznego gminy, jaki powinien być osiągnięty w następstwie wdrażanej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Stanowi pewien efekt docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag i szans pojawiających się w otoczeniu gospodarczym i społecznym gminy.

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łączna na lata 2021-2027, jest następująca:

Gmina Łączna

jako miejsce zapewniania mieszkańcom optymalne warunki rozwoju, zaspokaja ich potrzeby oraz przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego

Powyższe hasło jest wyrazem potrzeby wypracowania wspólnej wizji wszystkich instytucji działających na terenie gminy. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie celów strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

9.2 CELE STRATEGICZNE

Aby zrealizować Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych nie wystarczą same cele strategiczne. Niezbędne jest ich doprecyzowanie, poprzez przypisanie celów operacyjnych oraz kierunków działań, które zostaną określone wskaźnikami, podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację oraz ramami czasowymi działania.

CEL STRATEGICZNY 1
Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności poprzez wsparcie rozwoju gospodarczego

CEL STRATEGICZNY 2
Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

CEL STRATEGICZNY 3
Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY 4.:
Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy oraz zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia.

CEL STRATEGICZNY 5.:
Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

CEL STRATEGICZNY 1

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności poprzez wsparcie rozwoju gospodarczego.

Istotą tego celu jest przeciwdziałanie bezrobociu, które stanowi jeden z głównych problemów społecznych gminy Łączna. Konsekwencjami w funkcjonowaniu osób bezrobotnych i ich rodzin są przede wszystkim obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewności statusu społecznego, pogorszenie standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, problem z zagospodarowaniem czasu wolnego. Konsekwencją społeczną jest m.in. ponoszenie przez społeczeństwo kosztów świadczeń na rzecz osób bezrobotnych. Dzięki działaniom zapisanym w poniższym celu strategicznym zakłada się zmniejszenie liczby osób bezrobotnych między innymi poprzez aktywizację, szkolenia czy też promowanie przedsiębiorczości. Struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skarżysku Kamiennej wymaga indywidualnego podejścia do osób bezrobotnych. Kwalifikacje osób zarejestrowanych w PUP są często nieadekwatne do aktualnej sytuacji

panującej na rynku pracy. Konieczne jest zatem podnoszenie, uzupełnianie oraz zdobywanie nowych umiejętności w zawodach poszukiwanych. Wdrożenie celu umożliwi poprawę sytuacji życiowej mieszkańców oraz prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego.

CEL STRATEGICZNY 2

Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

W wyniku ogólnopolskich oraz europejskich przemian społeczno-gospodarczych rodziny coraz częściej przeżywają różnego rodzaju kryzysy, co wpływa na ich bieżące funkcjonowanie. Przejawem zaburzeń funkcjonowania rodzin może być zanik procesu wychowawczego, utrata wzorców wychowawczych, zanik norm i wartości, nieprawidłowości w komunikacji. Ważnym elementem systemu wsparcia rodzin jest zapewnienie opieki dzieciom do lat 6, dzięki czemu rodzice nie będą musieli zaprzestać aktywnej realizacji zawodowej i tym samym przyczynią się do wzrostu gospodarczego. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem. Aktywizacja społeczności lokalnej dla rozwiązania trudnych problemów stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej.

CEL STRATEGICZNY 3

Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych.

Starzenie się społeczeństwa jest powszechnym problemem we współczesnej Europie. W związku ze zmianą modelu rodziny ma miejsce również zmniejszenie znaczenia więzi rodzinnych. Rola i pozycja człowieka starego w obecnym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Osoby starsze często padają ofiarą przemocy fizycznej bądź psychicznej, również ze strony własnej rodziny. Należy mieć na uwadze, że starzenie się jest procesem ciągłym, dlatego nie powinien to być okres nagłego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym należy jednak uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. Tendencje występujące w społeczeństwie prowadzące do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym gminy stanowią poważny problem. Nawet pomimo ogólnokrajowych kampanii problem ten jest ciągle aktualny. Polityka społeczna pomimo posiadanych licznych instrumentów pozwalających rozwiązywać problemy społeczne, nie jest w stanie rozwiązać ich wszystkich. W związku z tym, należy skoncentrować szczególną uwagę na przeciwdziałaniu, które nie pozwoli pogłębiać różnic społeczno-ekonomicznych oraz izolacji grup społecznych.

CEL STRATEGICZNY 4

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy oraz zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia.

Jednym z podstawowych zadań polityki społecznej w gminie Łączna jest integracja współpracy instytucji działających w tym obszarze. Ciągłe zmiany zachodzące w sferze społeczno-gospodarczej wymuszają nieustanny rozwój pracowników odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej oraz osób wspierających funkcjonowanie tejże polityki (policja szkoły itp.), w tym nauczycieli. W celu zapewnienia najwyższego poziomu obsługi klientów oprócz szkoleń niezbędne są również nakłady inwestycyjne w bazę infrastrukturalną wchodzącą w skład systemu opieki. Lepsze poznanie potrzeb osób korzystających z usług Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wymaga dużej i nieustannej uwagi ze strony pracowników oraz badań i obserwacji, które pozwolą w szybki sposób reagować na zmiany zachodzące na rynku.

CEL STRATEGICZNY 5

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe dotrzymanie kroku nowoczesnym społeczeństwom, co w ostatecznym rozrachunku doprowadzi do pogorszenia stopy życiowej mieszkańców. Kapitał ludzki i społeczny jest podstawą realizacji zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy od jakości zasobów ludzkich i ogólnego poziomu zaufania społecznego. W skład kapitału ludzkiego wchodzi: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej. Kapitał społeczny stanowi uzupełnienie kapitału ludzkiego. Składa się z zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które wspólnie wpływają na relacje międzyludzkie. Wartości te integrują społeczność, a przez to stanowią załączek do wspólnego działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenia będą mogły być należycie spożytkowane w społeczeństwie opartym na wiedzy.

9.3 CELE OPERACYJNE

Cel Strategiczny 1: Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności poprzez wsparcie rozwoju gospodarczego

Cele operacyjne

1. Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy
2. Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy
3. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim.
4. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Cel Strategiczny 2: Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Podnoszenie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin, udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie.
2. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.
3. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, dbałość o jakość i rezultaty procesu wychowania i kształcenia.

Cel Strategiczny 3: Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie osobom starszym oraz niepełnosprawnym właściwej opieki.
2. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.
3. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

Cel Strategiczny 4: Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy oraz zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.
3. Promowanie zdrowego stylu życia, zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cel Strategiczny 5: Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne

1. Wspólna integracja mieszkańców podstawą kapitału społecznego gminy
2. Rozwój kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.
3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego

9.4 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel Strategiczny 1: Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności poprzez wsparcie rozwoju gospodarczego

Cel operacyjny 1.

Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy

I.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Upowszechnianie ofert pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.	Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2020-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy				
3.	Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i pozostającymi bez pracy z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.				
4.	Wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej.				
5.	Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.				

Cel operacyjny 2.

Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy

I.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Promocja aktywności na rynku pracy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje NGO, Urząd Gminy	Powiatowy Urząd Pracy,	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne,
2.	Promocja inicjatyw na rzecz rozwoju turystyki w gminie	Urząd Gminy, Organizacje NGO	Przedsiębiorcy		
3.	Doradztwo w zakresie rozwoju osobistego i zawodowego młodzieży	Szkoły			

Cel operacyjny 3.					
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim.					
l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji materialnej.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.	Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna. Polski Komitet Pomocy Społecznej	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2	Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich				
3	Wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych i projektów socjalnych.				
4	Zacieśnienie współpracy z PKPS w zakresie pomocy żywnościowej FAED.				
5	Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.				
Cel operacyjny 4.					
Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.					
l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.	Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna. Polski Komitet Pomocy Społecznej	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.				
3.	Podjęcie starań w celu powiększenia liczby mieszkań socjalnych w gminie.				

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego nr 1 :

- pobudzanie aktywności zawodowej i edukacyjnej osób najuboższych,
- wzrost liczby osób zaktywizowanych,
- niwelowanie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego,
- wzrost liczby inwestorów zainteresowanych tworzeniem nowych miejsc pracy,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez instytucje gminy.

Wskaźniki realizacji działań dla celu strategicznego nr 1 :

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba mieszkań socjalnych w gminie,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Cel Strategiczny 2:
Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 1.
Podnoszenie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin, udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie.

l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Organizowanie szkoleń i realizacja projektów mających na celu edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.				
3.	Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.				
4.	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.				
5.	Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).				
6.	Wspierania różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.				

Cel operacyjny 2.
Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.

l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,	Działania	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i

	zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.	Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	ciągłe 2021-2027	centralny, fundusze zewnętrzne,
2.	Zapewnienie osobom uzależnionym, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.				
3.	Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.				
4.	Podjęcie działań zmierzających do utworzenia placówki wsparcia dziennego dla osób uzależnionych i ich rodzin.				
5.	Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.				
6.	Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.				
7.	Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.				
8.	Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii oraz Kościołem.				

Cel operacyjny 3. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, dbałość o jakość i rezultaty procesu wychowania i kształcenia.					
l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu procesu wychowania i kształcenia w placówkach oświatowych na terenie gminy	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.	organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów.				
3.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce				
4.	Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego				
5.	Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.				
6.	Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.				
7.	Podjęcie starań w celu utrzymania w gminie świetlicy środowiskowej.				
8.	Objęcie pomocą stypendialną uczniów z rodzin ubogich i znajdujących się w trudnej sytuacji.				
9.	Rozwijanie form wsparcia dla uczniów uzdolnionych.				

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego:

- sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,
- sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie,
- poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców gminy.

Wskaźniki realizacji działań dla celu strategicznego 2:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym
- liczba osób objęta systemem pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym.

Cel Strategiczny 3 Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych.					
Cel operacyjny 1. Zapewnienie osobom starszym oraz niepełnosprawnym właściwej opieki.					
I.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Świadczenie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.				
3.	Realizacja programów i projektów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.				
4.	Pomoc członkom rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.				
Cel operacyjny 2. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.					
I.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Podjęmowanie działań mających na celu prowadzenie bezpłatnych badań profilaktycznych..	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
2	Podjęmowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych.				

3.	Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, edukacyjnych i rekreacyjnych.	świetlice.			Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
4	Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze				

Cel operacyjny 3. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.					
l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Organizowanie kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna..	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych..				
3.	Podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i otoczeniu domowym.				
4.	Organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, w tym organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.				

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego:

- zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym,
- podniesienie jakości świadczonych im usług,
- ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia,
- podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne,
- integracja ze środowiskiem,
- rozszerzenie wolontariatu.

Wskaźniki realizacji działań dla celu strategicznego 3

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane M-GOPS-u oraz PCPR-u),
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.
- liczba przedsięwzięć organizowanych z myślą o aktywnym spędzaniu czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel Strategiczny 4
Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy oraz zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia.

Cel operacyjny 1.
Przeciwdziałanie przestępczości.

l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Podejmowanie przez jednostki gminy współpracy z policją na rzecz przeciwdziałania przestępczości.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 202-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością.				
3.	Monitorowanie środowiska szkolnego, podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym wśród uczniów.				
4.	Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej negatywnych skutków.				

Cel operacyjny 2.
Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Rozwój współpracy z uprawnionymi służbami w celu realizacji działań o charakterze prewencyjnym w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez samorząd i mieszkańców.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	Policja, Straż Pożarna, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne,
2.	Podejmowanie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze.				

3.	Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach.				
Cel operacyjny 3. Promowanie zdrowego stylu życia, zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.					
l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Promowanie zdrowia, zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.	organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Dbałość o profilaktykę prozdrowotną w przedszkolach i szkołach na terenie gminy.				
3.	Rozwój bazy rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców, inicjowanie powstawania klubów aktywności fizycznej.				
4.	Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.				

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego:

- zwiększenie dostępu do badań profilaktycznych
- zmniejszenie zagrożenia przestępczością,
- zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
- poprawa bezpieczeństwa na drodze.

Wskaźniki realizacji działań dla celu strategicznego 4:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym z udziałem nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych,

- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób uczestnicząca w badaniach profilaktycznych

Cel Strategiczny 5 Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.					
Cel operacyjny 1. Wspólna integracja mieszkańców podstawą kapitału społecznego gminy					
l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Organizacja spotkań integracyjnych i okolicznościowych dla wszystkich grup wiekowych	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Straż Pożarna, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
2.	Promocja dobrych praktyk w zakresie pomocy sąsiedzkiej				
3.	Organizacja czasu wolnego dla mieszkańców gminy				
Cel operacyjny 2. Rozwój kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.					
l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.	Organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe,
2.	Poprawa jakości i efektywności pomocy świadczonej mieszkańcom gminy poprzez dostosowanie struktury kadrowej pomocy społecznej do istniejących potrzeb.				
3.	Pozyskiwanie środków zewnętrznych na				

	realizację zadań z zakresu polityki społecznej.		.		sponsorzy indywidualni.
4.	Wypracowanie platformy informacyjnej o formach wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ich rodzin jako elementu współpracy różnych podmiotów.				
5.	Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych poprzez współpracę z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy i sektorem pozarządowym.				
Cel operacyjny 3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego					
l.p.	Kierunki działań	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Czas realizacji	Źródła finansowania
1.	Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy poprzez udział w istniejących organizacjach pozarządowych oraz zachęcanie do tworzenia nowych podmiotów trzeciego sektora.				
2.	Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.	Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.	Organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.	Działania ciągłe 2021-2027	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
3.	Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.		.		

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego:

- profesjonalna kadra pomocy społecznej,
- wysoka jakość świadczonych usług,
- zróżnicowane i efektywne formy współpracy z sektorem pozarządowym,
- większa aktywność mieszkańców gminy,
- wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

Wskaźniki realizacji działań dla celu strategicznego 5:

- liczba projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
- liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych,

10. MONITORING I EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łączna na lata 2021-2027 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitoring zapisów strategicznych będzie prowadzony przez Zespół, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone w dokumencie strategii działania przynoszą zakładane zmiany.

Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych będzie przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane sformułowane w dokumencie wskaźniki monitoringowe. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

11. PROGNOZA ZMIAN

Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów wypracowanych w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,
- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- polepszenia dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,
- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia,
- zapobiegania wykluczenia cyfrowego osób starszych,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,

- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- umocnienia współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością,
- podniesienia poziomu profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach.

12. RAMY FINANSOWE

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie oraz pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zadań. Źródłem finansowania zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łączna na lata 2021– 2027 będą środki finansowe z budżetu gminy, przekazane gminie z budżetu państwa, środki funduszy krajowych, projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej, środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej, środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań strategii.

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli oraz w formie graficznej na wykresie.

Tabela 39 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łączna na lata 2021-2027

Rok	kwota
2021	1 600 000,00 zł
2022	1 900 000,00 zł
2023	1 000 000,00 zł
2024	1 800 000,00 zł
2025	1 700 000,00 zł
2016	1 500 000,00 zł
2027	1 300 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łączna na lata 2021-2027 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

13. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele

Tabela 1 Struktura Ludności w Gminie Łączna w latach 2016-2020	10
Tabela 2 Prognoza demograficzna dla województwa świętokrzyskiego do roku 2050r.....	13
Tabela 3 Prognoza ludności gminy Łączna na lata 2025-2030.....	13
Tabela 4 Stopa bezrobocia w powiecie skarżyskim na tle województwa i kraju.....	16
Tabela 5 Struktura bezrobocia w gminie Łączna w latach 2016-2020.....	17
Tabela 6 Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych w gminie Łączna	17
Tabela 7 Zawody deficytowe i nadwyżkowe Powiat skarżyski stan na 30.06.2019.....	19
Tabela 8 Liczba dzieci i młodzieży uczęszczająca do placówek	20
Tabela 9 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności.....	22
Tabela 10 Przestępczość na terenie gminy Łączna w latach 20016-2020.....	29
Tabela 11 Liczba przestępstw w poszczególnych sołectwach	30
Tabela 12. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej.....	37
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w Łącznej.....	37
Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy według powodów przyznania	38
Tabela 15. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2016-2020	39
Tabela 16. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2020.....	40
Tabela 17. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2020	40
Tabela 18. Świadczenie wychowawcze –Program Rodzina 500+ przyznane w gminie.....	41
Tabela 19. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2020	42
Tabela 20. Realizacja zadań własnych w latach 2016-2020	42
Tabela 21. Liczba wydanych kart „Dużej Rodziny”	43
Tabela 22. Liczba rodzin i osób bezdomnych z terenu gminy	46
Tabela 23. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu.....	47
Tabela 24. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	48
Tabela 25. Działalność GKRPA w latach 2016-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	48
Tabela 26 Liczba dzieci z gminy Łączna korzystających z posiłków	51
Tabela 27 Liczba rodzin którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	52
Tabela 28 Liczba dzieci skierowanych na wypoczynek w latach 2016-2020.....	52
Tabela 29 Liczba dzieci dla których ustanowiono rodziny zastępcze.....	53

Tabela 30 Dodatkowe zajęcia organizowane w szkołach w 2020/2021 roku	54
Tabela 31: Nauczanie indywidualne i rewalidacyjne w szkołach w roku 2020/2021.....	54
Tabela 32. Liczba osób oraz rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	58
Tabela 33. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności	59
Tabela 34 Liczba osób korzystających z dożywiania w latach 2016-2020	61
Tabela 35 Liczba rodzin i osób korzystających z usług opiekuńczych	61
Tabela 36. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2016-2020	62
Tabela 37. Liczba osób korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	63
Tabela 38. Analiza SWOT.....	69
Tabela 39 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łączna na lata 2021-2027	103

Wykresy

Wykres 1 Przyrost naturalny w gminie Łączna w latach 2016-2020	11
Wykres 2 Ludność według ekonomicznych grup wieku	12
Wykres 3 Dochody budżetu gminy w przeliczeniu na mieszkańca w porównaniu	15
Wykres 4 Stosunek kobiet do mężczyzn w wieku poprodukcyjnym	60

Załącznik 1.**Karta monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Łączna na lata 2021- 2027****SPRAWOZDANIE ZA ROK**

CEL STRATEGICZNY NR 1 Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności poprzez wsparcie rozwoju gospodarczego	Cel operacyjny 1. Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy	
	Cel operacyjny 2. Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy	
	Cel operacyjny 3. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim.	
	Cel operacyjny 4. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdolnym.	
1.	Wielkość stopy bezrobocia,	
2.	Liczba osób bezrobotnych w gminie	
3.	Liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia	
4.	Liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,	
5.	Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,	
6.	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,	
7.	Liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych	
8.	Liczba mieszkań socjalnych w gminie	
9.	Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	
CEL STRATEGICZNY NR 2: Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Cel operacyjny 1. Podnoszenie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin, udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie	
	Cel operacyjny 2 Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.	
	Cel operacyjny 3. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, dbałość o jakość i rezultaty procesu wychowania i kształcenia.	
1.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną,	
2.	Liczba asystentów rodziny	
3.	Liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,	
4.	Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	
5.	Liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	
6.	Liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną	
7.	Liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym	
8.	Liczba osób objęta systemem pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	
9.	Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
10.	Liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	
11.	Liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych	
12.	Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym	
CEL STRATEGICZNY	Cel operacyjny 1. Zapewnienie osobom starszym oraz	

NR 3 Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych		niepełnosprawnym właściwej opieki.
		Cel operacyjny 2 Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.
		Cel operacyjny 3. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.
1.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,	
2.	Liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane M-GOPS-u oraz PCPR-u),	
3.	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną	
4.	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej	
5.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	
6.	Liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych	
7.	Liczba przedsięwzięć organizowanych z myślą o aktywnym spędzaniu czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne.	
CEL STRATEGICZNY NR 4 Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy oraz zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia		Cel operacyjny 1. Przeciwdziałanie przestępczości
		Cel operacyjny 2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy
		Cel operacyjny 3. Promowanie zdrowego stylu życia, zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia
1.	Liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym z udziałem nieletnich	
2.	Liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osobami objętych	
3.	Liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze	
4.	Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,	
5.	Liczba osób uczestnicząca w badaniach profilaktycznych	
CEL STRATEGICZNY NR 5 Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego		Cel operacyjny 1. Wspólna integracja mieszkańców podstawą kapitału społecznego gminy
		Cel operacyjny 2. Rozwój kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.
		Cel operacyjny 3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego
1.	Liczba projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych	
2.	Liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej	
3.	Liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych,	